

*H Cooperativa
Integral
Catalana και το
οργανωτικό της
μοντέλο*

Γιώργος ΔΑΦΕΡΜΟΣ

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή.....	4
2. Μελετώντας την CIC: αναφορικά με την μεθοδολογία.....	6
3. Η Cooperativa Integral Catalana.....	8
Το ιστορικό, ιδεολογικό και πολιτικό πλαίσιο.....	8
Επιτροπές.....	10
Αυτο-απασχολούμενα μέλη.....	10
Εδαφικό και οικονομικό δίκτυο.....	11
4. Ο οργανωτικός πυρήνας: οι επιτροπές της CIC.....	13
Επιτροπή Συντονισμού.....	13
Επιτροπή Υποδοχής.....	13
Επιτροπή Επικοινωνίας.....	14
Επιτροπή ΙΤ.....	14
Επιτροπή Κοινών Χώρων.....	14
Επιτροπή Παραγωγικών Εγχειρημάτων.....	15
Επιτροπή Οικονομικής Διαχείρισης.....	15
Νομική Επιτροπή.....	16
Καταλανικό Κέντρο Τροφοδοσίας.....	17
Δίκτυο Επιστήμης, Τεχνικής και Τεχνολογίας.....	18
5. Αυτόνομα εγχειρήματα συλλογικής πρωτοβουλίας.....	21
AureaSocial.....	21
CASX.....	23
SOM Pujarnol.....	25
Calafou.....	27
MaCUS.....	30
Συμπερασματικές παρατηρήσεις: ένα εγχείρημα με δίκτυο ή ένα δίκτυο εγχειρημάτων;.....	32
6. Το οικονομικό οικοσύστημα της CIC: Τοπικά ανταλλακτικά δίκτυα και κοινωνικά νομίσματα....	33
7. Η ανάπτυξη ενός συνεργατικού δημόσιου συστήματος.....	36
8. Ανοικτός συνεργατισμός.....	38
9. Συνοψίζοντας.....	40

***

Κατ’ αρχάς, θα ήθελα να ευχαριστήσω την CIC για την συνεργασία της στο πλαίσιο αυτής της μελέτης. Από την πρώτη στιγμή που έφτασα στην Βαρκελώνη, τα μέλη της κουπερατίβας με υποδέχθηκαν θερμά, κάνοντας οτι μπορούν για να με βοηθήσουν τόσο στην προσαρμογή μου στην Καταλονία όσο και στην διαδικασία της έρευνας. Τους ευχαριστώ όλους για την φιλοξενία και την βοήθεια τους, σημαντικό μέρος της οποίας αποτελούν και οι συνεντεύξεις που με πρόθεση μου παραχώρησαν.

Για τις συνεντεύξεις που μου παραχώρησαν, θα ήθελα να ευχαριστήσω (χωρίς συγκεκριμένη σειρά) τον Joel, τον Xavier και τον Riquete από την *Επιτροπή Επικοινωνίας*· την Rakel B. και τον Jordi F. από την *Επιτροπή Συντονισμού*· τον Dani N. και τον Luis David από την *Επιτροπή Υποδοχής*· την Mai από την *Επιτροπή Οικονομικής Διαχείρισης*· τον Claudio και την Mabel από την *Νομική Επιτροπή*· τον Efkin και τον Pablo από την *Επιτροπή IT*· την Marta S. και τον Hèctor M. από το *CASX* και το *MaCUS*· τον Miguel από την *Επιτροπή Κοινών Χώρων*· τον Ale F. από το *Oficina de Habitatge* και το *FairCoop*· την Elleflane από το *Δίκτυο Επιστήμης, Τεχνικής και Τεχνολογίας (XCTIT)* της CIC· τον Vadó από το *Καταλανικό Κέντρο Τροφοδοσίας (CAC)*· τον Efkin και τον Maxigas από το *Calafou*· την Rosa από το *SOM Pujarnol* και τον Sergio από την *Επιτροπή Παραγωγικών Έγχειρημάτων*.

Από όλους τους παραπάνω, είμαι ιδιαίτερα υπόχρεος στον Joel από την *Επιτροπή Επικοινωνίας*. Ο Joel οργάνωσε διάφορες επισκέψεις σε σχετιζόμενα με την CIC εγχειρήματα (όπως το *SOM Pujarnol* και το *Can Fugarolas*) ωστε να μπορέσω να τα δω από κοντά και αφιέρωσε περισσότερο χρόνο από οποιοδήποτε άλλο μέλος της CIC για να με βοηθήσει να κατανοήσω την οργανωτική δομή της κουπερατίβας και του δικτύου της. Είμαι επίσης υπόχρεος στον Luis Davis Arias Castaño για την βοήθεια του στις συνεντεύξεις που χρειάστηκα διερμηνέα. Ωστόσο, ο Luis David δεν ήταν μονάχα ο διερμηνέας μου, αλλά κι ένας ανεκτίμητος συνεργάτης στην έρευνα: μαζί δουλέψαμε τις ερωτήσεις για τις συνεντεύξεις που κάναμε, καθώς επίσης και από κοινού αναλύσαμε τις πληροφορίες που κατ’ αυτόν τον τρόπο καταφέραμε να συλλέξουμε.

Ανάμεσα σ’ αυτούς που οφείλω ένα τεράστιο ευχαριστώ είναι και ο συνάδελφος μου από το *P2P Foundation*, Stacco Troncoso. Η συνεισφορά του Stacco ήταν για πολλούς λόγους καθοριστική: ο Stacco όχι μόνο βρήκε χρηματοδότη για το ερευνητικό πρότζεκτ, αλλά ήταν ο συνεργάτης από το *P2P Foundation* με τον οποίο από κοινού οργανώσαμε το «σχέδιο δράσης» για την έρευνα. Ήμουν παράλληλα πολύ τυχερός που ο Stacco βρισκόταν στην Βαρκελώνη κατά την διάρκεια των πρώτων μου ημερών στην Καταλονία κ’ έτσι μπόρεσε να με φέρει σ’ επαφή με πολλές από τις εκεί επαφές του. Θέλω να τον ευχαριστήσω για τα πάντα που έκανε για μένα και αυτό το πρότζεκτ και ελπίζω να με συγχωρεί που κάποιες φορές είμαι ένας πραγματικά δύσκολος ανθρωπος για να δουλέψει κανείς μαζί.

Και φυσικά, θα ήθελα να ευχαριστήσω το Robin Hood Cooperative¹ που χρηματοδότησε αυτή την μελέτη.

1 URL: <http://www.robinhoodcoop.org>

1. Εισαγωγή

Η *Cooperativa Integral Catalana* (CIC) αποτελεί ένα από τα πιο ενδιαφέρον συνεργατικά εγχειρήματα που έχουν δημιουργηθεί στην Ευρώπη την «εποχή της κρίσης». Πρώτα απ' όλα, είναι ένα αξιοσημείωτο εγχείρημα λόγω του επαναστατικού του χαρακτήρα: βασική επιδίωξη της CIC είναι να οικοδομήσει μια αυτόνομη (από το κράτος και την καπιταλιστική αγορά) οικονομία στην Καταλονία, που να δύναται να ικανοποιήσει τις ανάγκες της τοπικής κοινότητας καλύτερα από το υπάρχον σύστημα, δημιουργώντας έτσι τις προϋποθέσεις για την μετάβαση σε μια μετα-καπιταλιστική δομή οργάνωσης της κοινωνικής και οικονομικής ζωής.

Για να εκπληρώσει τους στόχους της, η CIC καταπιάνεται μ' ένα εντυπωσιακό φάσμα δραστηριοτήτων: μολονότι ιδρύθηκε μόλις πριν από επτά χρόνια, εμπλέκεται ήδη ενεργά με την ανάπτυξη ποικιλόμορφων υποδομών, που περιλαμβάνουν ένα δίκτυο τοπικών ανταλλακτικών ομάδων και εναλλακτικών νομισμάτων, ένα πρόγραμμα «βασικού εισοδήματος» για την αμοιβή της εργασίας των μελών της, ένα «Συνεργατικό Κοινωνικό Ταμείο» για την χρηματοδότηση κοινοτικών εγχειρημάτων και ένα δίκτυο είκοσι αυτο-διαχειρίζομενων αποθηκών για την διανομή των προϊόντων διατροφής των συνεργαζόμενων με την κουπερατίβα παραγωγών κατά μήκος της Καταλονίας. Μέσω της δημιουργίας υποδομών αυτού του τύπου, η CIC επιδιώκει να αποτελέσει μία οργανωτική πλατφόρμα για την ανάπτυξη μίας οικονομίας βασισμένης στην αυτάρκεια και την αυτονομία από το κράτος και την καπιταλιστική αγορά.

Το μότο της CIC: «κοινωνικός μετασχηματισμός από τα κάτω μέσω της αυτο-διαχείρισης, αυτο-οργάνωσης και δικτύωσης»

Λαμβάνοντας υπόψιν τον ριζοσπαστικό της χαρακτήρα, δεν είναι περίεργο που η CIC έχει τραβήξει την προσοχή του λαϊκού αλλά και αντι-καθεστωτικού τύπου, που την εγκωμιάζει ως ένα υποδειγματικό παράδειγμα των «αντι-δομών» που χτίζει ο χώρος της λεγόμενης κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας προκειμένου να ανταγωνιστεί το κυρίαρχο οικονομικό σύστημα.² Δυστυχώς, τα εν λόγω δημοσιεύματα, παρά το ενδιαφέρον που έχουν, παρουσιάζουν σοβαρές αδυναμίες: οι περιγραφές τους δεν εμβαθύνουν επαρκώς στην κουπερατίβα και ως εκ τούτου δεν

2 Δείτε, π.χ., το άρθρο του Nathan Schneider (2015) ‘On the Lam with Bank Robber Enric Duran’. Vice (Απρ. 7), στην ηλεκτρ. διεύθυνση <https://www.vice.com/read/be-the-bank-you-want-to-see-in-the-world-0000626-v22n4>

παρέχουν μια λεπτομερή σύνοψη της μορφής οργάνωσης της και των δραστηριοτήτων της. Αισθανόμενοι ωστόσο οτι το συνεργατικό μοντέλο της CIC προσφέρει πολύτιμα διδάγματα που εκτείνονται πέραν των γεωγραφικών ορίων της Καταλονίας, οι συνάδελφοι μου από το *P2P Foundation* και εγώ είμασταν βέβαιοι οτι η περίπτωση της CIC χρίζει περαιτέρω μελέτης που να αποσαφηνίζει τον τρόπο με τον οποίο οργανώνεται. Με αυτό κατά νου, αποφασίσαμε να έρθουμε σ' επαφή με την CIC και να οργανώσουμε ένα ταξίδι στην Καταλονία ώστε να μπορέσουμε να μελετήσουμε την κουπερατίβα από κοντά. Κατ' αυτόν τον τρόπο, λίγους μήνες μετά (τον Μάρτιο του 2016) βρεθήκαμε στην Βαρκελώνη για να εκπονήσουμε μια μελέτη πεδίου, τα ευρήματα της οποίας παρουσιάζονται στις σελίδες αυτού του report.

2. Μελετώντας την CIC: αναφορικά με την μεθοδολογία

Η παρούσα καταγραφή βασίζεται σ' έρευνα πεδίου εθνογραφικού χαρακτήρα, που έγινε με τη μέθοδο της συμμετοχικής παρατήρησης από τον Μάρτιο έως τον Μάιο του 2016.

Για τον σκοπό αυτής της καταγραφής, έφτασα στην Βαρκελώνη τον Μάρτιο του 2016, κατόπιν συννενόησης με ορισμένα μέλη της κουπερατίβας με τα οποία και είχαμε συζητήσει σε γενικές γραμμές τους στόχους και το σκεπτικό της έρευνας κατά την διαρκεία των τριών προηγουμένων μηνών. Για όλο το διάστημα της παραμονής μου στην Βαρκελώνη, είχα την τύχη να φιλοξενήθω στο κτίριο της *AureaSocial*, το οποίο αποτελεί κατά κάποιον τρόπο το αρχηγείο της CIC στην πόλη. Το να μένω εκεί απεδείχθη εξαιρετικά ωφέλιμο για την έρευνα καθώς έτσι βρισκόμουν σε καθημερινή επαφή με πολλά από τα μέλη των επιτροπών της κουπερατίβας που εργάζονται στο κτίριο, ζώντας ουσιαστικά μαζί τους για δύο μήνες.

Η είσοδος της *AureaSocial*

Καθώς η κουπερατίβα οργανώνεται σε επιτροπές, το πρώτο που έκανα για να συλλέξω πληροφορίες ήταν οι προσωπικές (ημιδομημένες) συνεντεύξεις με μέλη των επιτροπών της κουπερατίβας. Μίλησα με άτομα από όλες τις επιτροπές που είναι ενεργές, οι οποίοι πρόθυμα μου παρείχαν οποιαδήποτε πληροφορία ζήτησα για να καταλάβω τι ακριβώς κάνουν και πως οργανώνονται.

Εξίσου εύκολο ήταν μάλιστα να παρακολούθησω ορισμένες εξ αυτών επί τω έργω – όπως η Επιτροπή Υποδοχής ή η Επιτροπή Οικονομικής Διαχείρισης, καθώς ο χώρος εργασίας τους βρίσκεται στην *AureaSocial* όπου τα μέλη τους έρχονται καθημερινά. Άλλες πάλι είχα την ευκαιρία να τις ακολουθήσω στο «πεδίο», όπως όταν ακολούθησα την ομάδα της CAC με το φορτηγό της ώστε να δω εξ ιδίως όμμασι το δίκτυο των αυτο-διαχειριζομενών αποθηκών που έχει διασυνδέσει η κουπερατίβα σ' ολόκληρη την Καταλονία.

Φυσικά, καθώς οι δραστηριότητες της κουπερατίβας δεν περιορίζονται στην Βαρκελώνη, αλλά εκτείνονται σ' ολόκληρη την Καταλονία, η έρευνα πεδίου περιέλαβε αρκετές επισκέψεις σε

διάφορα μέρη της Καταλονίας: πήγα σε διάφορες συναντήσεις και συνελεύσεις τοπικών ανταλλακτικών δικτύων και επισκέφτηκα τα σχετιζόμενα με την CIC αυτόνομα πρότζεκτ (τα λεγόμενα «αυτόνομα εγχειρήματα συλλογικής πρωτοβουλίας») σε διάφορες πόλεις και χωριά της Καταλονίας όπου και συνομίλησα εκτενώς με τα μέλη τους.

Τέλος, μολονότι δεν πιστεύω στην έννοια του «αντικειμενικού παρατηρητή», αισθάνομαι ότι οφείλω να ομοιογήσω την βαθιά μου συμπάθεια για την CIC. Το πιο ισχυρό κίνητρο για να εκπονήσω αυτή την έρευνα ήταν να μάθω περισσότερα για την δουλειά της CIC στην Καταλονία και να διερευνήσω κατά πόσον οι πραχτικές της θα μπορούσαν να μεταφερθούν σε άλλα μέρη του κόσμου.³ Ελπίζω η μελέτη να αποδειχθεί χρήσιμη σ' αυτούς που τους ενδιαφέρει να μάθουν τι κάνει η CIC και πως οργανώνεται, ενθαρρύνοντας τους να στοχαστούν πως μια νέα γενιά συνεταιριστικών εγχειρημάτων όπως η CIC μπορεί να αλλάξει τον κόσμο για το καλύτερο.

---

3 Αντλώντας έμπνευση από τη CIC και τις αρχές της, διάφορες πρωτοβουλίες έχουν αναπτυχθεί σ' ολόκληρο τον κόσμο, οι οποίες επιχειρούν να προσαρμόσουν το «μοντέλο του ολοκληρωμένου συνεταιρισμού» στις ανάγκες του τοπικού τους περιβάλλοντος: ένα ενδεικτικό παράδειγμα είναι ο Ολοκληρωμένος Συνεταιρισμός Ηρακλείου στην Κρήτη (<http://heraklion.cooperativas.gr>).

3. Η Cooperativa Integral Catalana

Το ιστορικό, ιδεολογικό και πολιτικό πλαίσιο

Η *Cooperativa Integral Catalana* (CIC) ιδρύθηκε σε μια συνέλευση ντόπιων ακτιβιστών στην Καταλονία τον Μάιο του 2010. Είναι, όπως λέει και το όνομα της, ένα συνεταιριστικό εγχείρημα που δραστηριοποιείται γεωγραφικά στην Καταλονία.⁴ Παράλληλα, έχει ένα έντονα ακτιβιστικό χαρακτήρα, καθώς διαπνέεται από τις αρχές της λεγόμενης ‘Revolució Integral’, το οποίο σημαίνει ότι αποσκοπεί στον ριζοσπαστικό μετασχηματισμό όλων των πτυχών της κοινωνικής και οικονομικής ζωής.⁵ Για να το επιτύχει αυτό, η CIC έχει αναπτύξει μια σειρά πρωτοβουλιών και εγχειρημάτων γύρω από την δημιουργία (σε τοπικό επίπεδο) μιας συνεργατικής οικονομίας κι ενός συνεργατικού δημόσιου συστήματος, όπου βασικές ανάγκες όπως η τροφή και η ιατρική περιθαλψη δεν είναι εμπορεύματα, αλλά κοινωνικά αγαθά στα οποία όλοι έχουν πρόσβαση.

Η πρώτη φορά που ακούει κανείς το όνομα της CIC έχει συνήθως να κάνει με τα κατορθώματα του χαρισματικού της (πρώην) ηγέτη, Ενρίκ Ντουράν. Ο Ντουράν, Καταλανός ακτιβιστής του κινήματος της αντι-παγκοσμιοποίησης, έγινε γνωστός το 2008 όταν δημοσιοποίησε την ιστορία του πως ξεγέλασε τις ισπανικές τράπεζες να του δώσουν δάνεια συνολικού ύψους περίπου μισού εκατομυρίου ευρώ, τα οποία κατόπιν μοίρασε σε διάφορα ακτιβιστικά εγχειρήματα. Για τον Ντουράν, ο οποίος ουδέποτε είχε καμία πρόθεση να επιστρέψει αυτά τα χρήματα, ήταν μια συνειδητή πράξη απαλλοτρίωσης που σχεδίασε με σκοπό να εμπνεύσει και άλλους να συμμετέχουν στον αγώνα ενάντια στο καπιταλιστικό τραπεζικό σύστημα. Όπως ήταν αναμενόμενο, η ιστορία του τράβηξε την προσοχή των μίντια και ο Ντουράν, που κέρδισε την συμπάθεια πολλών ακτιβιστών του τόπου του, σύντομα έγινε γνωστός ως ο «Ρομπέν των τραπεζών». Παίρνοντας θάρρος από την επιτυχία αυτής της δράσης, αυτός και ορισμένοι ακόμα ομοϊδεάτες ακτιβιστές σύντομα ξεκίνησαν να δουλεύουν πάνω σε ένα νέο πρότζεκτ με στόχο την δημιουργία συνεργατικών δομών για την μετάβαση στον μετα-καπιταλισμό. Για την προπαγάνδη της ιδέας, η ομάδα τύπωσε τον Μάρτιο του 2009 μια εφημερίδα που διανεμήθη σε 350.000 αντίτυπα σ’ ολόκληρη την Ισπανία, με θέμα την δημιουργία «ολοκληρωμένων συνεταιρισμών».⁶ Το κάλεσμα αυτό απήχησε τα συναισθήματα

4 Το «πεδίο δράσης» της CIC είναι η Καταλονία, μια χώρα γνωστή για το ισχυρό κίνημα ανεξαρτησίας της. Στην πλειονότητα τους οι Καταλανοί αντιλαμβάνονται την Καταλονία ως μια ξεχωριστή από την Ισπανία χώρα, με την δική της γλώσσα, ιστορία και εθνική ταυτότητα. Θεωρούν ότι η χώρα τους τελεί υπό Ισπανική κυριαρχία – οτι αποτελούν δηλαδή ένα υπόδουλο έθνος – και ως εκ τούτου διαπνέονται από μια κουλτούρα αντίστασης ενάντια στο Ισπανικό κράτος και την κυβέρνηση του. Έτσι, μην προσδοκώντας ουδεμία ουσιαστική βοήθεια από το επίσημο ισπανικό κράτος, έχουν την πεποίθηση ότι πρέπει να βασίζονται στις δικές τους δυνάμεις για την ανάπτυξη της τοπικής τους οικονομίας. Αυτός είναι ο λόγος, εν ολίγοις, που η Καταλονία έχει να επιδείξει μια τόσο πλούσια ιστορία αυτο-οργάνωσης, που σε μεγάλο βαθμό εξηγεί και την παράδοση του τόπου αυτού σε κολλεκτιβιστικά εγχειρήματα. Υπό αυτήν την έννοια, η CIC αποτελεί ένα χαρακτηριστικά καταλανικό εγχείρημα: εμφορείται από την αρχή της αυτο-οργάνωσης, σε συνδυασμό με μια συνεργατική κουλτούρα με βαθιές τοπικές ρίζες κι από ένα ισχυρό αντικρατικό αίσθημα.

5 URL: <http://integrarevolucio.net/el/>

6 Η εφημερίδα (στα ισπανικά) είναι προσβάσιμη στην ηλεκτρ. διεύθυνση https://cooperativa.cat/wp-content/uploads/2012/08/02podemos_cast.pdf

πολλών Καταλανών ακτιβιστών, πυροδοτώντας έτσι ένα κύμα από μοριακές διεργασίες στον χώρο των κοινωνικών κινημάτων, που οδήγησε στην συλλογική ίδρυση της CIC τον Μάιο του 2010.

Ο Ευρίκης Ντουράν (Πηγή: Wikipedia.org)

Έναν χρόνο μετά, οι «αγανακτισμένοι» άρχισαν να καταλαμβάνουν τις πλατείες στην Ισπανία. Η ανάδυση του κινήματος στην Καταλονία με επίκεντρο την Βαρκελώνη βρήκε την CIC «ετοιμοπόλεμη» και έτσι πολλά από τα μέλη της ρίχτηκαν στον αγώνα. Παράλληλα, λόγω της ενεργής συμμετοχής των ακτιβιστών της στις συλλογικές διαδικασίες του κινήματος, η CIC αναδύθηκε πολύ ισχυρότερη μέσα απ' αυτή τη ζυμώση, προσελκύοντας πολλά νέα μέλη. Έτσι, ενώ το κίνημα κατέρρευσε, πολλά από τα βασικά του χαρακτηριστικά επιβιώνουν μέσω της κουπερατίβας, όπως ο κινηματικός και αντι-καπιταλιστικός χαρακτήρας, ο στόχος της οικοδόμησης ενός εναλλακτικού οικονομικού συστήματος και η πρωτοκαθεδρία της αρχής της αυτο-διαχείρισης, της συμμετοχικότητας και της άμεσης δημοκρατίας στην διαδικασία λήψης αποφάσεων.

Όλον αυτόν τον καιρό, ο Ντουράν έπαιξε έναν ηγετικό ρόλο στην διαμόρφωση της CIC: αυτός ήταν που καθόρισε το όραμα της, που στρατολόγησε νέα μέλη, οργάνωσε τις επιτροπές της και πρωτοστάτησε στην ανάπτυξη νέων πρωτοβουλιών και εγχειρημάτων. Ωστόσο, το 2013 προκειμένου να διαφύγει τη φυλακή, αναγκάστηκε να περάσει στην παρανομία, εγκαταλείποντας την χώρα.⁷ Έκτοτε, έχει επικεντρώσει τις προσπάθειες του σε ένα νέο πρότζεκτ με το όνομα 'FairCoop',⁸ εναποθέτοντας έτσι την ευθύνη για την οργάνωση και λειτουργία της κουπερατίβας στις επιτροπές από τις οποίες αποτελείται.

7 Όσοι επιθυμούν να εμβαθύνουν στην ιστορία του Ντουράν μπορούν να βρουν ένα πολύ ενδιαφέρον «πορτρέτο» στο άρθρο του Schneider, ενθ. ανωτ.

8 Το FairCoop (<http://fair.coop>) εμφορείται από τις ίδιες ιδεολογικές αρχές και αξίες με τη CIC. Επιπλέον, παρέχει υπηρεσίες και «εργαλεία» εφάμιλλα με αυτά που προσφέρει η CIC στην Καταλονία. Παραδείγματος χάριν, όπως η CIC, έχει αναπτύξει μια ηλεκτρονική αγορά όπου τα μέλη του FairCoop μπορούν να διαθέσουν προς πώληση τα προϊόντα που φτιάχνουν (<https://fair.coop/fairmarket/>). Αυτό, ωστόσο, που διαφοροποιεί το FairCoop από τη CIC είναι η «εστίαση» του: σ' αντίθεση με τη CIC που επικεντρώνεται στο τοπικό της περιβάλλον, το FairCoop είναι ένα υπερεθνικό πρότζεκτ με μέλη από όλο τον κόσμο.

Επιτροπές

Ο πιο απλός τρόπος που θα μπορούσε κανείς να περιγράψει την εσωτερική οργάνωση της CIC είναι ως μια συλλογή επιτροπών, καθεμία με το δικό της πεδίο ευθύνης. Παραδείγματος χάριν, η *Επιτροπή Οικονομικής Διαχείρισης*, όπως υποδηλώνει και το όνομα της, είναι υπεύθυνη για την οικονομική διαχείριση της κουπερατίβας, η *Νομική Επιτροπή* αχολείται με τα νομικά θέματα, η *Επιτροπή IT* με την τεχνολογική υποδομή και ούτω καθεξής. Ως αποτέλεσμα αυτής της κατανομής εργασίας, οι επιτροπές δουλεύουν σε μεγάλο βαθμό αυτόνομα η μια από την άλλη. Για να συντονίσουν τις δραστηριότητες τους, η κουπερατίβα έχει κάθε μήνα συνέλευση όπου τα μέλη των επιτροπών παίρνουν αποφάσεις συλλογικά βάσει συναίνεσης. Σύμφωνα με τις αρχές της αντι-εξουσιαστικής και συνεταιριστικής οργάνωσης, οι συνελεύσεις αυτές επιτελούν την συλλογικοποίηση της διαχειριστικής διαδικασίας, διασφαλίζοντας έτσι τον συμμετοχικό και συνεργατικό της χαρακτήρα.⁹ Αυτός είναι, εν ολίγοις, ο τρόπος με τον οποίο η CIC οργανώνεται: ο «πυρήνας» της οργάνωσης αποτελείται από επιτροπές που συντονίζουν τις δραστηριότητες τους συλλογικά και αντι-ιεραρχικά μέσω συχνών συνελεύσεων.

Σημαντικό επίσης είναι οτι οι συμμετέχοντες στις εν λόγω επιτροπες δεν κινητρο-ποιούνται από λόγους επαγγελματικής ή οικονομικής ανέλιξης. Αντιθέτως μάλιστα, ο χαρακτήρας της συμμετοχής σε αυτές είναι ζεκάθαρα ακτιβιστικός: τα μέλη των επιτροπών δεν θεωρούν οτι ‘ναι εργαζόμενα μέλη ενός οποιουδήποτε συνεταιρισμού, αλλά ακτιβιστές της CIC. Για αυτούς, η CIC δεν είναι απλά ένας συνεταιρισμός, αλλά ένα κινηματικό εγχείρημα όπου συμμετέχουν ενεργά. Ωστόσο, σε αντίθεση με άλλα κινηματικά εγχειρήματα που στελεχώνονται από μη-αμοιβόμενους εθελοντές, οι ακτιβιστές των επιτροπών της CIC λαμβάνουν από την κουπερατίβα ένα είδος μισθού, γνωστό και ως «βασικό εισόδημα».¹⁰ Αυτό αποτελεί ένα είδος οικονομικής υποστήριξης που καταβάλλεται μηνιαίως και που ως σκοπό έχει να τους απελευθερώσει από την ανάγκη του βιοπορισμού, επιτρέποντας τους έτσι να αφιερωθούν συστηματικά στην δουλειά τους στην κουπερατίβα. Ένα ενδιαφέρον χαρακτηριστικό της αμοιβής αυτής είναι οτι αποτελείται εν μέρει από ευρώ και εν μέρει από ‘ecos’, το εναλλακτικό (ψηφιακό) νόμισμα που χρησιμοποιούν περίπου σαράντα τοπικά ανταλλακτικά δίκτυα σ’ όλη την Καταλονία (θα συζητήσουμε το *eco* και τα τοπικά ανταλλακτικά δίκτυα πιο λεπτομερώς στο πλαίσιο του οικονομικού οικοσυστήματος της CIC στο κεφάλαιο 6).¹¹

Αυτο-απασχολούμενα μέλη

Η CIC έχει μια πληθώρα από μέλη στο εξωτερικό του «πυρήνα» της. Κατ’ αρχάς, έχει περίπου εξακόσια «αυτο-απασχολούμενα μέλη» (οι λεγόμενοι ‘auto-ocupados’), που χρησιμοποιούν τα

9 Πέραν από τις «μόνιμες συνελεύσεις», η CIC οργανώνει «μέρες συνέλευσης» (τις λεγόμενες ‘jornades assembleàries’) στην Καταλανική επαρχία, όπου τα μέλη της έχουν την ευκαιρία να συζητήσουν σημαντικά θέματα σ’ ένα χαλαρό και φυσικό περιβάλλον.

10 Αυτό ωστόσο δεν ίσχυε κατά την διάρκεια των πρώτων χρόνων. Στην αρχή, όλα τα μέλη επιτροπών ήταν εθελοντές: το «βασικό εισόδημα» ξεκίνησε έπειτα από μερικά χρόνια.

11 Είναι πολύ ενδιαφέρον οτι το «βασικό εισόδημα» που λαμβάνουν τα μέλη των επιτροπών δεν είναι για όλους το ίδιο, αλλά καθορίζεται βάσει συμφωνίας μεταξύ του κάθε μέλους και των Επιτροπών Συντονισμού και Οικονομικής Διαχείρισης. Για να το πούμε απλά, τα μέλη μπορούν να ζητήσουν οποιοδήποτε ποσό θεωρούν οτι χρειάζονται για να μπορούν να αφοσιωθούν full-time. Ωστόσο, δεν υπάρχει κανένα μέλος που να λαμβάνει περισσότερα από 765 ευρώ και 135 eco το μήνα.

νομικά και οικονομικά εργαλεία της κουπερατίβας.¹² Τα μέλη αυτά είναι κυρίως ανεξάρτητοι επαγγελματίες, μικροί παραγωγοί και μικρές κολλεκτίβες, που λειτουργούν άτυπα χωρίς καμία νομική υπόσταση. Στην Ισπανία, κατά γενικό κανόνα, όσοι επιθυμούν να ασκήσουν το επάγγελμα τους ως ιδιώτες ή να ξεκινήσουν μια μικρή επιχείρηση πρέπει να κάνουν εγγραφή στην εφορία και στο Γραφείο Κοινωνικής Ασφάλισης ως «αυτο-απασχολούμενοι». Το χρηματικό κόστος, ωστόσο, που συνεπάγεται αυτή η διαδικασία είναι απαγορευτικό για πολλούς ανθρώπους που αδυνατούν εκ των πραγμάτων να καταβάλουν (τουλάχιστον) €250 κάθε μήνα προκειμένου να λειτουργούν νόμιμα και τυπικά.¹³ Σ' αυτό το πρόβλημα, η CIC προσφέρει μια πρακτική λύση: η CIC έχει στήσει μια σειρά από νομικές οντότητες, την νομική μορφή των οποίων μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα αυτο-απασχολούμενα μέλη για την έκδοση τιμολογίων και αποδείξεων. Από νομικής πλευράς, οπότε, τα αυτο-απασχολούμενα μέλη δεν αποτελούν μέλη της CIC, αλλά των παραπάνω οργανισμών που η CIC έχει στήσει. Ως αντάλλαγμα για την υπηρεσία αυτή, τα αυτο-απασχολούμενα μέλη οφείλουν να πληρώνουν συνδρομή €75 κάθε τρεις μήνες.¹⁴ Σ' αντίθεση, ωστόσο, με τα μέλη του οργανωτικού πυρήνα, η ανάμιξη των αυτο-απασχολούμενων στα οργανωτικά ζητήματα που αφορούν την CIC είναι ιδιαίτερα περιορισμένη. Υπό αυτή την έννοια, οι αυτο-απασχολούμενοι αποτελούν περιφερειακά μέλη, καθώς δεν συμμετέχουν στις συλλογικές διαδικασίες της κουπερατίβας.

Παραδόξως, αν και έχει δημιουργήσει νόμοτυπα κάμποσες άλλες επιχειρήσεις για να καλύψει τις προαναφερθείσες ανάγκες των αυτο-απασχολούμενων μελών της, η ίδια η CIC δεν έχει νομική υπόσταση, που σημαίνει ότι επισήμως δεν υπάρχει ουδεμία συνεταιριστική επιχείρηση μ' αυτό το όνομα. Το πλεονέκτημα της λειτουργίας κατ' αυτόν τον τρόπο είναι ότι καθιστά την CIC πιο ευέλικτη ενώπιον του Κράτους και των ελεγκτικών μηχανισμών του.

Εδαφικό και οικονομικό δίκτυο

Πέραν από τα αυτο-απασχολούμενα μέλη, η CIC έχει περισσότερα από δυόμισυ χιλιάδες μέλη μέσω του **τοπικού ανταλλακτικού δικτύου** (το οποίο θα συζητήσουμε πιο αναλυτικά στο πλαίσιο του οικονομικού οικοσύστηματος της CIC στο κεφάλαιο 6) που ξεκίνησε το 2010. Αυτό, μαζί με τα υπόλοιπα τοπικά ανταλλακτικά δίκτυα που λειτουργούν στην Καταλονία, αποτελεί μια βασική συνιστώσα του εδαφικού δικτύου της CIC και του οικονομικού συστήματος που προτάσσει ως εναλλακτική στη κυριαρχη αγορά.

Παράλληλα με αυτό το οικοσύστημα των τοπικών ανταλλακτικών ομάδων, το εδαφικό και οικονομικό δίκτυο της CIC περιλαμβάνει τις **ομάδες καταναλωτών** που είναι υπεύθυνες για την καθημερινή λειτουργία και διαχείριση είκοσι αποθηκών σ' ολόκληρη την Καταλονία. Αυτές οι

12 Δείτε CIC (αχρονολόγητο) ‘Self Employment’, στην ηλεκτρ. διεύθυνση <https://cooperativa.cat/en/economic-system/social-currency/>

13 Όπως εξηγεί ο Sebastián Reyna, Πρόεδρος του Σωματείου Επαγγελματιών και Εργαζόμων Αυτοαπασχολούμενων Ατόμων της Ισπανίας: «οι αυτο-απασχολούμενοι πληρώνουν τουλάχιστον 250 ευρώ το μήνα...αυτά τα κόστη είναι συχνά απαγορευτικά, καθώς πρέπει να πληρώνονται κάθε μήνα, ασχέτως τι έσοδα έχεις...ακόμη και όταν δεν έχεις καθόλου δουλειά» (Παραπίθεται στον Mills, G. (2013) ‘Think hard before going self-employed in Spain’, *The Local* (Ιούν. 24), στην ηλεκτρ. διεύθυνση <https://www.thelocal.es/20130624/think-carefully-before-you-register-as-self-employed>)

14 Το ακριβές ποσό της συνδρομής εξαρτάται από το σύνολο των τιμολογίων και αποδείξεων που εκδίδει τριμηνιαίως κάθε μέλος και ως εκ τούτου μπορεί να αυξηθεί σημαντικά.

ομάδες καταναλωτών συνδέονται μεταξύ τους μέσω του *Καταλανικού Κέντρου Τροφοδοσίας (CAC)* της CIC, της επιτροπής της CIC που συντονίζει την μεταφορά και παράδοση των προϊόντων από τους παραγωγούς στις αποθήκες. Θα συζητήσουμε πιο αναλυτικά την οργάνωση αυτού του δικτύου αποθηκών στο επόμενο κεφάλαιο.

Τέλος, το εδαφικό δίκτυο της CIC εμπεριέχει διάφορα λεγόμενα «**αυτόνομα εγχειρήματα συλλογικής πρωτοβουλίας**». Βασικά, αυτά είναι πρότζεκτ στα οποία η CIC εμπλέκεται ή συνεργαζόμενα με αυτήν εγχειρήματα. Για να κατανοήσουμε καλύτερα την οργάνωση τους και το πως σχετίζονται με την CIC, θα μελετήσουμε τα πιο γνωστά εξ αυτών στο κεφάλαιο 5.

Αλλά πρώτα, ας ρίξουμε μια πιο προσεκτική ματιά στον «πυρήνα» της CIC ώστε να μπορέσουμε να καταλάβουμε τι ακριβώς κάνουν οι επιτροπές της.

4. Ο οργανωτικός πυρήνας: οι επιτροπές της CIC

Επί του παρόντος, ο οργανωτικός πυρήνας της CIC αποτελείται από τις παρακάτω δέκα επιτροπές:

Επιτροπή Συντονισμού

Η *Επιτροπή Συντονισμού* ασχολείται με την εσωτερική οργάνωση της κουπερατίβας, εστιάζοντας στον συντονισμό και αξιολόγηση της εργασίας των επιτροπών και ομάδων εργασίας της. Ένα σημαντικό μέρος των καθηκόντων της είναι η διαμόρφωση της ατζέντας για τις επονομαζόμενες «μόνιμες συνελεύσεις» (που πραγματοποιούνται μια φορά το μήνα και αποτελούν το βασικό όργανο λήψης αποφάσεων της κουπερατίβας) βάσει των θεμάτων προς συζήτηση που υποβάλλουν τα μέλη των υπόλοιπων επιτροπών.

Η επιτροπή αποτελείται από τρία βασικά μέλη και δύο συνεργάτες (ένας ψυχολόγος κι ένας facilitator), που συναντιούνται μια φορά την εβδομάδα στο κτίριο της *AureaSocial*. Για την οικονομική της βιωσιμότητα, η επιτροπή βασίζεται στο «βασικό εισόδημα» που λαμβάνουν τα μέλη της.

Επιτροπή Υποδοχής

Η *Επιτροπή Υποδοχής* είναι υπεύθυνη για την διαδικασία ενσωμάτωσης νέων μελών στην κουπερατίβα. Κατά κύριο λόγο, η διαδικασία αυτή συνίσταται στην ενημέρωση και κατατόπιση των ατόμων που επικοινωνούν με την CIC, ζητώντας πληροφορίες σχετικά με την κουπερατίβα και τις υπηρεσίες που αυτή προσφέρει στα μέλη της. Για αυτόν τον σκοπό, οι εν λόγω ενδιαφερόμενοι προσκαλούνται στην ενημερωτική εκδήλωση που πραγματοποιεί η επιτροπή κάθε εβδομάδα (συνήθως κάθε Παρασκευή) στο κτίριο της *AureaSocial* στην Βαρκελώνη, όπου κατατοπίζονται σε γενικές γραμμές για τις δραστηριότητες της κουπερατίβας και για τα νομικά και οικονομικά εργαλεία που αυτή παρέχει στα μέλη της. Όσοι και όσες εξακολουθούν να ενδιαφέρονται να γίνουν μέλη της κουπερατίβας προσκαλούνται σε μία προσωπική συνέντευξη όπου μπορούν να συζητήσουν πιο αναλυτικά με μέλη της επιτροπής τις ανάγκες τους και τον συγκεκριμένο τρόπο με τον οποίο αυτοί ή αυτές επιθυμούν να συμμετέχουν στην κουπερατίβα.

Πέραν του καθοδηγητικού ρόλου που επιτελεί μέσω της «διαδικασίας καλωσορίσματος», το πεδίο των δραστηριοτήτων της επιτροπής περιλαμβάνει την προώθηση και τη δικτύωση προσκείμενων στην κουπερατίβα τοπικών εγχειρημάτων, την δημιουργία επαφών με άλλες συλλογικότητες του εξωτερικού, καθώς επίσης και την κατάρτιση των μελών της CIC μέσω του εμπλουτισμού των δεξιοτήτων τους.

Η επιτροπή αποτελείται από οκτώ μέλη, εκ των οποίων τα έξι βρίσκονται στην Βαρκελώνη. Για τον συντονισμό των εργασιών της, η επιτροπή έχει μια-δυο συναντήσεις κάθε εβδομάδα (που συνήθως γίνονται στο κτίριο της *AureaSocial*), ενώ για την λήψη αποφάσεων πραγματοποιεί μια φορά τον μήνα συνέλευση. Για την βιωσιμότητα της, η επιτροπή βασίζεται στο «βασικό εισόδημα» που λαμβάνουν τα μέλη της.

Επιτροπή Επικοινωνίας

Η *Επιτροπή Επικοινωνίας* είναι υπεύθυνη για την διαχείριση των επικοινωνιακών θεμάτων που αφορούν την κουπερατίβα. Πιο συγκεκριμένα, είναι αρμόδια για την δημόσια προβολή των δραστηριοτήτων της κουπερατίβας και για την ανταπόκριση στα ερωτήματα που υποβάλλονται από το δίκτυο της και από την ευρύτερη κοινότητα. Παράλληλα, λειτουργεί ως ένα κανάλι επικοινωνίας ανάμεσα στην κουπερατίβα και σ' άλλες συλλογικότητες. Στο πλαίσιο των προτεραιοτήτων της, η επιτροπή δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην σημασία της ενδυνάμωσης των συμμετεχόντων στο δίκτυο της CIC μέσω του εμπλουτισμού των ικανοτήτων τους, ώστε οι σχετικές με την επιτροπή εργασίες (όπως π.χ. η βιντεοσκόπηση εκδηλώσεων και η ανάπτυξη προωθητικού υλικού) να μπορούν να αναληφθούν από οποιοδήποτε μέλος της κουπερατίβας, δίχως ν' απαιτείται η διαμεσολάβηση του βασικού πυρήνα της επιτροπής.

Επί του παρόντος, η επιτροπή αποτελείται από τρία μέλη, των οποίων οι συναντήσεις γίνονται μία φορά την εβδομάδα στο κτίριο της AureaSocial. Για την βιωσιμότητα της, η επιτροπή βασίζεται στο «βασικό εισόδημα» που λαμβάνουν τα μέλη της από την κουπερατίβα.

Επιτροπή IT

Η *Επιτροπή IT* είναι υπεύθυνη για την ανάπτυξη και λειτουργία της τεχνολογικής υποδομής της κουπερατίβας, που περιλαμβάνει τον mail server, τις ιστοσελίδες και τα κοινωνικά δίκτυα της CIC, καθώς επίσης και εξειδικευμένα εργαλεία πληροφορικής, όπως το λογισμικό για την επεξεργασία τιμολογίων και πληρωμών GestioCI¹⁵ που χρησιμοποιεί η *Επιτροπή Οικονομικής Διαχείρισης* και τα αυτο-απασχολούμενα μέλη της κουπερατίβας για την διαχείριση τιμολογίων και λογαριασμών.¹⁶

Η επιτροπή αποτελείται από επτά μέλη, εκ των οποίων τα τέσσερα δουλεύουν full-time. Το email είναι το πρωταρχικό μέσο επικοινωνίας για τα μέλη της επιτροπής, που συναντιούνται δύο φορές την εβδομάδα στο κτίριο της AureaSocial προκειμένου να συντονίσουν τις εργασίες τους. Για την βιωσιμότητα της, η επιτροπή βασίζεται στο «βασικό εισόδημα» που λαμβάνουν τα μέλη της.

Επιτροπή Κοινών Χώρων

Η *Επιτροπή Κοινών Χώρων* είναι υπεύθυνη για την διαχείριση και λειτουργία των «κοινών χώρων» της κουπερατίβας, δηλαδή των κτιρίων και σπιτιών που χρησιμοποιούνται από την κουπερατίβα και τα μέλη της ως διαμοιραζόμενοι πόροι. Επί της παρούσης, η μοναδική τέτοια κτιριακή υποδομή είναι το κτίριο της AureaSocial στην Βαρκελώνη (στο οποίο πρότζεκτ θα αναφερθούμε πιο αναλυτικά στο επόμενο κεφάλαιο).

Η επιτροπή αποτελείται από πέντε άτομα και βασίζεται για την βιωσιμότητα της στο «βασικό εισόδημα» που λαμβάνουν τα μέλη της από την κουπερατίβα.

15 URL: <https://gitlab.com/cooperativa-integral-catalana/gestioCI>

16 Πολύ σημαντικό είναι επίσης ότι η επιτροπή διαθέτει ελεύθερα όλα τα εργαλεία που αναπτύσσει ως ελεύθερο λογισμικό, δίνοντας έτσι σ' οποιονδήποτε την δυνατότητα να τα χρησιμοποιήσει.

Επιτροπή Παραγωγικών Εγχειρημάτων

Οι δραστηριότητες της *Επιτροπής Παραγωγικών Εγχειρημάτων*, η οποία αποτελείται από δύο μέλη, επικεντρώνονται στην διευκόλυνση της διαδικασίας «αυτο-απασχόλησης» και της ανταλλαγής γνώσεων και δεξιοτήτων. Για αυτόν τον σκοπό, η επιτροπή είναι υπεύθυνη για την λειτουργία της διαδικτυακής πύλης της CIC για την αναζήτηση εργασίας (που ονομάζεται *Feina Cooperativa*), προκειμένου να διευκολύνει αυτούς που αναζητούν εργασία να βρουν απασχόληση στα συνεργαζόμενα με την CIC παραγωγικά εγχειρήματα.¹⁷ Παράλληλα, η επιτροπή «τρέχει» το *Mercat Cooperatiu*, ένα διαδικτυακό ευρετήριο αυτο-διαχειριζόμενων και συνεργατικών εγχειρημάτων στην Καταλονία που δέχονται «κοινωνικά νομίσματα» (δηλαδή *eco*) για τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που προσφέρουν.¹⁸

Επιτροπή Οικονομικής Διαχείρισης

Η *Επιτροπή Οικονομικής Διαχείρισης* είναι υπεύθυνη για την οικονομική διαχείριση της CIC. Παράλληλα, ασχολείται με την διαδικασία ενσωμάτωσης των λεγόμενων αυτο-απασχολούμενων μελών, έχοντας την επιμέλεια της συμβουλευτικής τους υποστήριξης, εξοικειώνοντας τους με τα νομικά και οικονομικά εργαλεία που τους παρέχει η κουπερατίβα και βοηθώντας τους να κατανοήσουν την κοινωνική και οικονομική δομή του συνεργατικού δικτύου της CIC. Η επιτροπή αποτελείται από έξι βασικά μέλη (εκ των οποίων οι πέντε απασχολούνται full-time) που έχουν το γραφείο τους στο κτίριο της AureaSocial στην Βαρκελώνη. Η επιτροπή συμπληρώνεται από τέσσερα ακόμη «περιφερειακά» μέλη που βρίσκονται στην υπόλοιπη Καταλονία.

Η CIC έχει δύο βασικές πηγές εξόδων: πρώτον, το «βασικό εισόδημα» που παρέχει στα μέλη των επιτροπών της και δεύτερον, οι χρηματοδοτήσεις που δίνει σε συνεργαζόμενα με αυτήν εγχειρήματα. Για την κάλυψη αυτών των εξόδων, όπως και κάθε άλλη συνεταιριστική επιχείρηση, η CIC στηρίζεται στις **συνδρομές των μελών** της: κάθε ένα από τα εξακόσια περίπου ενεργά «αυτο-απασχολούμενα» μέλη συνεισφέρει 75 ευρώ το τρίμηνο, αντιπροσωπεύοντας έτσι περίπου το 50% των εσόδων της κουπερατίβας. Το υπόλοιπο 50% των εσόδων της CIC προέρχεται από την περιβόητη πραχτική της **«οικονομικής ανυπακοής»**, δηλαδή από τις επιστροφές φόρου που λαμβάνει η CIC για κάθε τιμολόγιο που «κόβουν» στο όνομα της τα αυτο-απασχολούμενα της μέλη. Μια επιπλέον πηγή εσόδων – αν και επι του παρόντος αμελητέας σημασίας – είναι οι δωρεές από συμπαθούντες.

17 URL: <http://feina.cooperativa.cat>

18 URL: <http://mercat.cooperativa.cat>

Το Γραφείο της Επιτροπής Οικονομικής Διαχειρίσης στην AureaSocial.
Φωτογραφία του Daniel Molina (Πηγή: Schneider 2015)

Νομική Επιτροπή

Η Νομική Επιτροπή είναι υπεύθυνη για την διαχείριση των νομικών θεμάτων που αφορούν την CIC. Παράλληλα, προσφέρει νομική βοήθεια στα μέλη της κουπερατίβα, για την οποία μπορούν να πληρώσουν είτε με eco είτε με ευρώ. Επιπλέον, η επιτροπή δίνει μεγάλη σημασία στην παράδοση της νομικής αυτής υπηρεσίας με τέτοιον τρόπο ώστε να ενδυναμώνει τους αποδέκτες, βοηθώντας τους να κατανοήσουν την νομική διαδικασία και τα τεχνικά ζητήματα που σχετίζονται με τις υποθέσεις τους.

Η επιτροπή αποτελείται από δύο δικηγόρους που εργάζονται στο κτίριο της AureaSocial στην Βαρκελώνη. Για την βιωσιμότητα της, η επιτροπή στηρίζεται (α) στις αμοιβές που συλλέγει από τους πελάτες της (δηλαδή, μέλη της CIC στους οποίους προσφέρει νομική υποστήριξη) και (β) στο «βασικό εισόδημα» που τα μέλη της λαμβάνουν από την κουπερατίβα.

Καταλανικό Κέντρο Τροφοδοσίας

Η *Central d'Abastiment Catalana (CAC)*, το όνομα της οποίας σημαίνει «Καταλανικό Κέντρο Τροφοδοσίας», είναι μία από τις πιο δραστήριες επιτροπές της CIC.¹⁹ Συστάθηκε το 2012 με σκοπό την δημιουργία ενός δικτύου logistics για την μεταφορά και παράδοση τροφίμων και προϊόντων διατροφής κατά μήκος ολόκληρης της Καταλονίας. Ουσιαστικά, πρόκειται για μια «δημόσια υπηρεσία» που προσφέρει η CIC σε μικρούς παραγωγούς (που αποτελούν αυτο-απασχολούμενα μέλη της CIC) και ομάδες καταναλωτών στην Καταλονία.

Ο Vadó, μέλος της επιτροπής δίπλα στο φορτηγάκι της CAC

Η βασική υποδομή του δικτύου είναι τα λεγόμενα 'rebosts', δηλαδή οι αυτο-διαχειριζόμενες αποθήκες που 'χει στήσει η CAC σ' ολόκληρη την Καταλονία – είκοσι στον αριθμό, συγκεκριμένα – οι οποίες συνιστούν το «κύτταρο» της οργανωτικής δομής του δικτύου. Το κάθε rebost, κατά κύριο λόγο, αποτελεί μία τοπικά αυτο-οργανωμένη ομάδα καταναλωτών με πρωταρχικό σκοπό την πρόσβαση σε ντόπια προϊόντα και σε προϊόντα συνεργαζόμενων με την CIC παραγωγών από άλλα μέρη της Καταλονίας μέσω της λίστας των χιλίων περίπου προϊόντων που διαθέτει η CAC. Ο

19 URL: <http://cooperativa.cat/en/catalan-supply-center/>

τρόπος με τον οποίο λειτουργεί η εφοδιαστική αλυσίδα είναι ως εξής: τα προϊόντα πηγαίνουν από τους 70 παραγωγούς που αυτή την στιγμή τροφοδοτούν το δίκτυο στις δύο κεντρικές αποθήκες της CAC στο L'Arn και στη Villafranca και κατόπιν διανέμονται από τα φορτηγάκια της CAC στις κατά τόπους αποθήκες, απ' όπου και τα προμηθεύονται οι προσκείμενες σ' αυτές τοπικές ομάδες καταναλωτών.

Η CAC αποτελείται από μια ομάδα τεσσάρων ατόμων, εκ των οποίων οι δύο απασχολούνται full-time. Η ομάδα αυτή είναι υπεύθυνη για τον συντονισμό του δικτύου των αποθηκών μέσω της διαδικτυακής πλατφόρμας της CAC που χρησιμοποιούν οι αποθήκες για να επιλέξουν τα προϊόντα που επιθυμούν και να υποβάλλουν την παραγγελία τους.²⁰ Η πληρωμή για τις παραγγελίες μπορεί να γίνει με ευρώ, με eco ή μέσω της άμεσης ανταλλαγής προϊόντων. Κατ' αυτόν τον τρόπο, η πλατφόρμα της CAC αποτελεί το «εργαλείο» μέσω του οποίου επιτυγχάνεται ο συντονισμός της παραγωγής με την κατανάλωση σ' ένα αποκεντρωμένο περιβάλλον όπως αυτό.

Πέραν της συντονιστικής λειτουργίας που επιτελεί μέσω της διαδικτυακής της πλατφόρμας, η CAC είναι επίσης υπεύθυνη για την μεταφορά και την παράδοση προϊόντων από τους παραγωγούς στις ανά τόπους αποθήκες. Για την διεκπεραίωση αυτής της διαδικασίας, συνεπικουρείται από πέντε-έξι ακόμη συνεργάτες, οι οποίοι με τα δικά τους οχήματα αναλαμβάνουν την μεταφορά και την παράδοση προϊόντων σε ορισμένες περιοχές του δικτύου. Για την κάλυψη των εξόδων τους, οι συνεργάτες αυτοί αμοιβούνται με 21 cents για κάθε χιλιόμετρο που κάνουν.

Για την βιωσιμότητα της, η CAC βασίζεται σ' έσοδα από δύο βασικές πηγές: πρώτον, εισπράττει 5% από την τιμή του κάθε προϊόντος, όπως επίσης και 18 cents για κάθε κιλό που μεταφέρει. Παράλληλα, τα μέλη της λαμβάνουν «βασικό εισόδημα» από την CIC.

Για οργανωτικά ζητήματα, η ομάδα της CAC πραγματοποιεί τρεις συναντήσεις το μήνα, που συχνά έχουν χαρακτήρα συνέλευσης. Ωστόσο, ο χώρος που αυτές γίνονται δεν είναι πάντα ο ίδιος: η κάθε συνάντηση γίνεται σε διαφορετικό rebost, με σκοπό την στενή επαφή και αλληλεπίδραση του «συντονιστικού οργάνου» με τους «πυρήνες τοπικής αυτο-διαχείρισης», όπως η CIC αποκαλεί τις ομάδες καταλανωτών στις οποίες εναπόκειται η λειτουργία της κάθε αποθήκης.

Δίκτυο Επιστήμης, Τεχνικής και Τεχνολογίας

Η *Xarxa de Ciència, Tècnica i Tecnologia (XCTIT)*, που σημαίνει «Δίκτυο Επιστήμης, Τεχνικής και Τεχνολογίας», είναι η επιτροπή της CIC που ασχολείται με την ανάπτυξη εργαλείων και μηχανημάτων προσαρμοσμένων στις ανάγκες των παραγωγικών εγχειρημάτων του δικτύου της CIC.²¹ Κινητήρια δύναμη της XCTIT είναι η πεποίθηση ότι τα παραγόμενα από την μαζική βιομηχανία μηχανήματα δεν ανταποκρίνονται στις ανάγκες των συνεργατικών εγχειρημάτων, «αιχμαλωτίζοντας» τα σε μια σχέση εξάρτησης με τις καπιταλιστικές επιχειρήσεις. Αντιθέτως, η XCTIT αναπτύσσει λύσεις με γνώμονα τις εξατομικευμένες ανάγκες μικρών παραγωγικών εγχειρημάτων, βάσει των αρχών του ανοικτού σχεδιασμού, της κατάλληλης τεχνολογίας και της revolución integral. Κατ' αυτόν τον τρόπο, η XCTIT αποτελεί ένα «όχημα» επανα-οικειοποίησης της επιστήμης, της τεχνικής και της τεχνολογίας από το νέο συνεργατικό κίνημα.

20 URL: <https://cac.cooperativa.cat>

21 URL: <http://xctit.replicat.net>

Όσον αφορά τις δραστηριότητες της, η XCTIT επί του παρόντος επικεντρώνεται στην ανάπτυξη διαφόρων prototypes – γεωργικών εργαλείων και μηχανημάτων στην πλειονότητα τους – και στην διοργάνωση εργαστηρίων κατάρτισης με σκοπό την διάχυση της γνώσης. Επίσης, ασχολείται με την αδειοδότηση των παραγόμενων από αυτήν και από τους συνεργάτες της τεχνολογιών και τεχνουργημάτων. Το τελευταίο της εκπόνημα είναι η άδεια ανοικτού σχεδιασμού ‘XCTIT-GPL’,²² η οποία δίνει στους τελικούς χρήστες το δικαίωμα να τροποποιήσουν και να αναδιανείμουν τις αδειοδοτούμενες υπό αυτή την μορφή τεχνολογίες, προστατεύοντας έτσι νομικά τον ελεύθερο διαμοιρασμό της γνώσης.

Η επιτροπή αποτελείται από πέντε βασικά μέλη, ενώ πλαισιώνεται από είκοσι ακόμη συνεργάτες. Για τον συντονισμό της ομάδας και την λήψη αποφάσεων, η XCTIT έχει συνάντηση μια φορά την εβδομάδα στο *Can Fugarolas*, όπου από το 2014 και μετά στεγάζεται το εργαστήριο της.

Trencadora d'ametxes

PROTO-TIP EN CERCA DE FINANCIAMENT

Objectius per un autoabastiment integral

Eina per ajudar als productors d'ametxes

relacions comercials, fent insostenible l'abastiment local, de confiança i la producció a escala comunitària.

C'actual agroindústria capitalista es basa en la centralització, l'obtenició del major benefici i el control de la producció. Grans productors obliguen als petits a abandonar, vendre les terres o vendre la producció com a mercaderia a intermediaris locals que exposen a l'altra punta del mon aquests fruits secs. "Cooperatives" i empreses que compren tones d'ametlla, monopolitzant el control sobre l'ametlla com a aliment, els preus i les

Impulsar la fabricació i la col·lectivització de maquinària agrícola. Enxanar a petits productors, recuperant i promouent l'ús comunitàri de la maquinària. Autofabricar una trencadora dimensionada al volum de la nostra producció d'ametxes, fomentant la producció a escala, fent sostenible la vida a poble, reutilizable, eficient, modular, lluita, artesana, pagès i comunitària, que ens permet millor qualitat i quantitativament l'accés l'ametlla. Anticulant una vana d'abastiment amb mitjans pròpis que ajudin al petit productor.

Eva από τα μηχανήματα που φτιάχνει η XCTIT

Το εργαστήριο της XCTIT στο *Can Fugarolas* (Πηγή: Replicat.net)

22 URL: <http://xctit.replicat.net/licencia-xctit-gpl/>

To *Can Fugarolas*²³ δεν είναι ένα απλό κτίριο. Πρόκειται για έναν συλλογικά διαχειριζόμενο χώρο – πρώην συνεργείο επισκευής αυτοκινήτων – τεσσάρων χιλιάδων τετραγωνικών μέτρων στην παραθαλάσσια πόλη του Mataró που από το 2013 στεγάζει τις δραστηριότητες μιας ντουζίνας συλλογικοτήτων, συμπεριλαμβανομένης της XCTIT. Για την πληρωμή του ενοικίου που είναι χίλια ευρώ το μήνα, η κάθε συλλογικότητα συνεισφέρει το μερίδιο της ανάλογα με την έκταση του χώρου που καταλαμβάνει εντός του κτιρίου και βάσει του χαρακτήρα των δραστηριοτήτων της.²⁴ Για την XCTIT συγκεκριμένα, το κόστος του ενοικίου για τον χώρο εντός του κτιρίου όπου στεγάζεται το εργαστήριο της είναι εκατό ευρώ το μήνα.

Έως πρόσφατα, η βιωσιμότητα της επιτροπής βασιζόταν στο «βασικό εισόδημα» τετρακοσίων «νομισματικών μονάδων» που λάμβανε το καθένα από τα μέλη της. Ωστόσο, στα πλαίσια της στρατηγικής της CIC για την αποκέντρωση της κουπερατίβας, η μόνιμη συνέλευση της CIC που πραγματοποιήθηκε στην Βαρκελώνη τον Μάιο του 2016 αποφάσισε να διακόψει την παροχή βασικού εισοδήματος στην XCTIT και να την «απογαλακτίσει» κατ' αυτόν τον τρόπο, μετατρέποντας την έτσι από επιτροπή της CIC σ' ένα οικονομικά ανεξάρτητο απ' αυτήν πρότζεκτ. Ως εκ τούτου, για την τωρινή της βιωσιμότητα η XCTIT στηρίζεται στις εξής δύο δραστηριότητες: πρώτον, εισπράττει το 20% των εσόδων από τα εργαστήρια που διοργανώνουν άλλες ομάδες και συλλογικότητες στον χώρο της εντός του *Can Fugarolas* (τους οποίους πόρους χρησιμοποιεί παράλληλα για την χρηματοδότηση έργων του δικτύου της, όπως το *Faboratory* και το *Can Cuadres*). Δεύτερον, προσπαθεί να συνεπικουρήσει τα έσοδα της μέσω της ιστοσελίδας της στο Ιντερνετ replicat.net, όπου διαθέτει προς πώληση τα εργαλεία και μηχανήματα (prototypes) που αυτή και οι συνεργάτες της κατασκευάζουν.²⁵

23 URL: <https://www.canfugarolas.org>

24 Πέραν της έκτασης του χώρου που καταλαμβάνει εντός του κτιρίου, το ενοίκιο που αναλογεί στην κάθε συλλογικότητα καθορίζεται βάσει ορισμένων ακόμη κριτηρίων, που έχουν να κάνουν με το εάν οι δραστηριότητες της είναι κερδοσκοπικές και φιλικές προς το περιβάλλον.

25 Επιτρέποντας στους συνεργάτες της να χρησιμοποιούν την ιστοσελίδα της για την διάθεση στην αγορά των prototypes που αυτοί έχουν φτιάξει, η XCTIT εισπράττει το 2% των εσόδων από τις πωλήσεις.

5. Αυτόνομα εγχειρήματα συλλογικής πρωτοβουλίας

Ένα ενδιαφέρον στοιχείο στον οργανωσιακό καμβά της CIC είναι τα λεγόμενα «αυτόνομα εγχειρήματα συλλογικής πρωτοβουλίας».²⁶ Αυτά είναι συνεργατικά πρότζεκτ με τα οποία η CIC συνδέεται με μια σχέση συνεργασίας, αλληλεγγύης και αμοιβαίας βοήθειας στη βάση κοινών αρχών και αξιών. Συνήθως, είναι πρότζεκτ στα οποία διάφορα μέλη της CIC εμπλέχθησαν από πολύ νωρίς, δημιουργώντας έτσι έναν – συχνά άτυπο – δεσμό ανάμεσα στην CIC και στα νεοφυή εγχειρήματα. Όπως εξηγεί ο Ενρίκ Ντουράν, «υπάρχει μια σχέση αμοιβαιότητας [ανάμεσα στην CIC και τα αυτόνομα πρότζεκτ] καθώς οι προσπάθεις του συνόλου [της CIC] αποτελούν το κλείδι για την δημιουργία αυτών των πρότζεκτ, διαθέτοντας σ' αυτά πόρους διαφόρων τύπων για να τα κάνει πραγματικότητα. Τα αυτόνομα πρότζεκτ, όπως είναι φυσικό, ανταποκρίνονται επίσης στους στρατηγικούς στόχους της CIC».²⁷ Ωστόσο, αν και ο όρος «αυτόνομα εγχειρήματα» υποδηλώνει οτι είναι αυτόνομα (από την CIC όσον αφορά την διαχείριση τους), στην πραγματικότητα αυτό δεν ισχύει πάντα, καθώς ορισμένα από αυτά τα πρότζεκτ είναι ενσωματωμένα στην οργανωτική δομή της CIC. Προκειμένου να κατανοήσουμε καλύτερα τα πρότζεκτ αυτά και το πως σχετίζονται με την CIC, σ' αυτό το κεφάλαιο θα δούμε τα πέντε πιο γνωστά εξ αυτών: την AureaSocial, το CASX, το Som Puigarnol, το Calafou και το MaCUS. Τα πρώτα δύο (*AureaSocial* and *CASX*) είναι πρότζεκτ των οποίων η διαχείριση επαφίεται αποκλειστικά σε μέλη του οργανωτικού πυρήνα της CIC, ενώ τα υπόλοιπα τρία (*Calafou*, *MaCUS* και *SOM Puigarnol*) είναι πλήρως αυτόνομα αναφορικά με την διαχείριση και καθημερινή λειτουργία τους.

AureaSocial

Η *AureaSocial* είναι το άτυπο «αρχηγείο» της CIC στην Βαρκελώνη, ένα κτίριο 1400 τετραγωνικών μέτρων στην καρδιά της πόλης, του οποίου η καθημερινή λειτουργία επαφίεται στην *Επιτροπή Κοινών Χώρων*.²⁸

Η ιστορία του πρότζεκτ έχει μεγάλο ενδιαφέρον: το κτίριο ανήκει σε κάποια επιχείρηση, η οποία όταν πτώχευσε και διέκοψε την λειτουργία της, ήλθε σε συννενόηση με την CIC και της το παραχώρησε έκτοτε έναντι συμβολικού ενοικίου, παρεμποδίζοντας έτσι την – απ' οτι φαίνεται, εκ των πραγμάτων αναπόφευκτη σε βάθος χρόνου – κατάσχεση του κτιρίου από την τράπεζα. Αυτή είναι, εν ολίγοις, η «στρατηγική» που έχει επιτρέψει στην CIC να οικειοποιηθεί αυτόν τον χώρο.

26 CIC (αχρονολόγητο) ‘Autonomous Projects of Collective Initiative’, στην ηλεκτρ. διεύθυνση <http://cooperativa.cat/en/territorial-network/autonomous-projects-of-collective-initiative-apci/>

27 Shareable (2014) ‘Spanish Robin Hood Enric Duran on Capitalism and “Integral Revolution”’, στην ηλεκτρ. διεύθυνση <http://www.shareable.net/blog/spanish-robin-hood-enric-duran-on-capitalism-and-integral-revolution>

28 URL: <http://www.aureasocial.org>

Η ρεσεψιόν ελαφρώς φωταγωγημένη το βράδυ, λίγο πριν το κλείσιμο του κτιρίου

Ξεκινώντας την δράση της το 2010 ως ένα από τα λεγόμενα «αυτόνομα εγχειρήματα συλλογικής πρωτοβουλίας» της CIC, η AureaSocial αποτελεί έναν χώρο που χρησιμοποιείται για ένα πλήθος δραστηριοτήτων: όπως για πολλές από τις συναντήσεις εργασίας και συντονιστικές συνελεύσεις των επιτροπών της CIC, για δημόσιες ομιλίες, σεμινάρια, συνέδρια και προβολές ταινιών, καθώς και για πάσης φύσεως εργαστήρια και μαθήματα.²⁹ Στο χώρο επίσης στεγάζεται το Γραφείο της Επιτροπής Οικονομικής Διαχείρισης, μία δωρεάν δημόσια βιβλιοθήκη, ένα χαριστικό παζάρι ('gift shop') με ρούχα και η κεντρική απόθηκη του Καταλανικού Κέντρου Τροφοδοσίας (CAC) στην Βαρκελώνη.

Δημόσια ομιλία στην AureaSocial

29 Το ημερολόγιο των ανοικτών εκδηλώσεων και δραστηριοτήτων στην AureaSocial είναι προσβάσιμο στην ηλεκτρ. διέύθυνση <https://teamup.com/ks2721d89e700255bc>

Το κτίριο λειτουργεί επιπλέον ως «συνεργατικός χώρος εργασίας» ('co-op working space'): τα περισσότερα δωμάτια του πρώτου ορόφου χρησιμοποιούνται κατά την διάρκεια της μέρας (από τις 10.00 έως τις 20.00) ως working spaces από διάφορους ανεξάρτητους επαγγελματίες (π.χ. ψυχολόγους, διαιτολόγους και φυσιοθεραπευτές) για τις επαγγελματικές τους δραστηριότητες, αποφέροντας σε μηνιαία βάση έσοδα περίπου δύο χιλιάδων «νομισματικών μονάδων», που σημαίνει ότι οι χρήστες μπορούν να πληρώσουν για τα δωμάτια που χρησιμοποιούν είτε με ευρώ είτε με eco. Το εισόδημα αυτό αξιοποιείται από την *Επιτροπή Οικονομικής Διαχείρισης* για την κάλυψη διαφόρων αναγκών της κουπερατίβας, όπως η παροχή του «βασικού εισοδήματος» που λαμβάνουν τα μέλη των επιτροπών. Για να διασφαλιστεί ο μη-αποκλεισμός ατόμων δίχως χρήματα, ένας εναλλακτικός τρόπος με τον οποίο οι χρήστες μπορούν να πληρώσουν για τα δωμάτια που χρησιμοποιούν είναι συνεισφέροντας την εργασία τους: παραδείγματος χάριν, βοηθώντας στην ρεσεψιόν ή στον καθαρισμό των χώρων του κτιρίου.

CASX

Η *Cooperativa d'Autofinançament Social en Xarxa (CASX)*³⁰ που στα ελληνικά σημαίνει «συνεταιρισμός κοινωνικής και δικτυακής αυτο-χρηματοδότησης», είναι ένας συνεταιρισμός παροχής χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, που ασχολείται με καταθέσεις, δωρεές και χρηματοδοτήσεις έργων που συμβαδίζουν με τις αρχές της CIC, καθώς «οι καταθέσεις που γίνονται στο CASX χρησιμοποιούνται για την χρηματοδότηση αυτο-διαχειριζόμενων ατομικών ή συλλογικών πρότζεκτ που έχουν ως στόχο το κοινό καλό».³¹ Για αυτό τον σκοπό, από το 2013 που ξεκίνησε η λειτουργία του έως σήμερα, το CASX έχει παράσχει χρηματοδότηση συνολικού ύψους 59.329 ευρώ σε δεκαοκτώ πρότζεκτ.

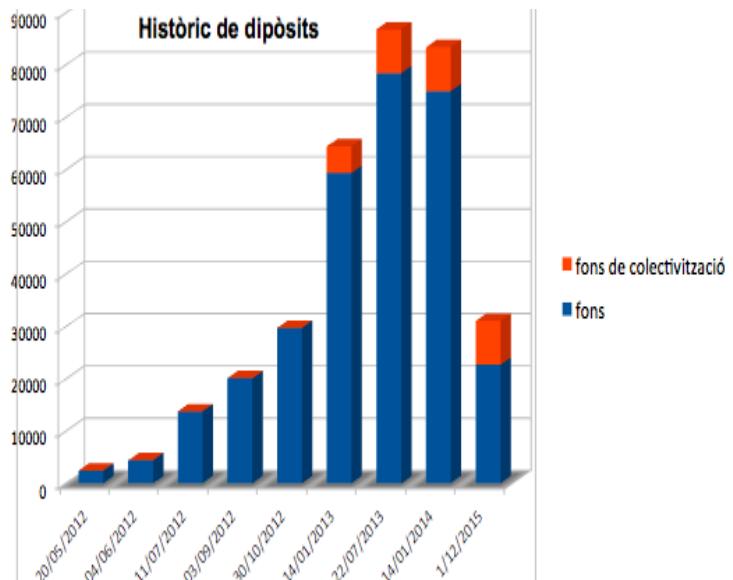
Το λογότυπο του CASX

Το CASX ξεκίνησε το 2012 ως «αυτόνομο πρότζεκτ συλλογικής πρωτοβουλίας» της CIC και από το 2013 λειτουργεί ως συνεταιρισμός, χρησιμοποιώντας για τις δοσοληψίες του με το επίσημο κράτος την νομική μορφή της Xarxa d'Autogestió Social SCCL, ένα εκ των «νομικών εργαλείων» που προσφέρει η CIC στα πρότζεκτ-μέλη της. Επί του παρόντος, έχει 155 μέλη, εκ των οποίων πολλά αντιπροσωπεύουν άλλους συνεταιρισμούς και συλλογικότητες: το κόστος εγγραφής (το «συνεταιριστικό μερίδιο») για κάθε ατομικό μέλος είναι 15 ευρώ και 51 ευρώ αν είναι

30 URL: <http://www.casx.cat>

31 CIC (αχρονολόγητο) 'Auto-financing', στην ηλεκτρ. διεύθυνση <http://cooperativa.cat/en/economic-system/auto-financing/>

συλλογικότητα. Λαμβάνοντας υπόψιν τον έντονα κινηματικό χαρακτήρα του εγχειρήματος καθώς επίσης και οι οι καταθέσεις σ' αυτό δεν αποδίδουν τόκους, είναι πραγματικά εντυπωσιακό ότι οι συνολικές καταθέσεις που έχουν γίνει τα τελευταία τέσσερα χρόνια ξεπερνούν τις 250 χιλιάδες ευρώ (για μια πιο αναλυτική παρουσίαση των καταθέσεων ανά έτος, δείτε το παρακάτω γράφημα).

Καταθέσεις στο CASX. Πηγή: Παρουσίαση του CASX στην μόνιμη συνέλευση της CIC (2015)

Τα μέλη του CASX αποφασίζουν για τα θέματα του συνεταιρισμού μέσω της συνέλευσης του που πραγματοποιείται μια φορά το μήνα στο κτίριο της AureaSocial.³² Ωστόσο, εν αντιθέσει με άλλα «αυτόνομα πρότζεκτ συλλογικής πρωτοβουλίας», η συνέλευση του CASX δεν είναι αυτόνομη, καθώς πολλές από τις αποφάσεις της πρέπει να λάβουν την έγκριση της μόνιμης συνέλευσης της CIC για την επικύρωση τους. Στενή επίσης, για ευνόητους λόγους, είναι και η συνεργασία του CASX με την Επιτροπή Οικονομικής Διαχείρισης της CIC. Όσον αφορά την καθημερινή του λειτουργία, το CASX βασίζεται σε δύο μέλη της CIC, που λαμβάνουν από αυτήν ένα «βασικό εισόδημα» 140 «νομισματικών μονάδων» το μήνα (που, στην περίπτωση τους, αντιστοιχούν σε 120 ευρώ και 20 eco).

Το πρότζεκτ έχει αναστείλει προσωρινά την λειτουργία του (από τις αρχές του 2016), ώστε να μπορέσει να δρομολογήσει ορισμένες πολύ σημαντικές αλλαγές προς την κατεύθυνση της υιοθέτησης ενός μοντέλου καταθέσεων και χρηματοδοτήσεων βασισμένου αποκλειστικά σε eco, προτού επανεκκινήσει την λειτουργία του μες στους επόμενους μήνες. Παράλληλα με την υλοποίηση του νέου μοντέλου, ο βασικός στόχος του CASX για το μέλλον είναι η αποκέντρωση του μοντέλου του μέσω της αναπαραγωγής του σε τοπικό επίπεδο «ώστε η κάθε γειτονιά, χωριό και πόλη να μπορούν να δημιουργήσουν το δικό τους CASX, ανακατευθύνοντας τους πόρους των μελών τους σε τοπικά έργα».³³

32 Σε περίπτωση που η συναίνεση όσον αφορά την χρηματοδότηση ενός έργου δεν είναι εφικτή, τα μέλη που την υποστηρίζουν έχουν την δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν τις προσωπικές τους καταθέσεις για την υλοποίηση της.

33 CIC (αχρονολόγητο) ‘Auto-financing’, στην ηλεκτρ. διεύθυνση <http://cooperativa.cat/en/economic-system/auto-financing/>

SOM Pujarnol

To *SOM Pujarnol*³⁴ είναι μια μικρή κοινότητα ατόμων εμφορούμενων από τις αρχές της αγροοικολογίας και της revolución integral, που ζουν και δουλεύουν σ' έναν πύργο χιλίων ετών στην καταλανική επαρχία της Pla de l'Estany – τον πανέμορφο πύργο του Pujarnol στο χωριό Banyoles. Το πρότζεκτ ξεκίνησε πριν από τέσσερα περίπου χρόνια ως «αυτόνομο εγχείρημα συλλογικής πρωτοβουλίας» της CIC με σκοπό ν' αποτελέσει παράδειγμα ενός περιβαλλοντικά βιώσιμου και συνάμα ανθρώπινου μοντέλου διαβίωσης στην καταλανική επαρχία.

Ο πύργος του Pujarnol την νυχτα (Πηγή: SOM Pujarnol)

Ο πύργος και το οικόπεδο 70 στρεμάτων όπου αυτός βρίσκεται ανήκει σε κάποιο Ίδρυμα που το 'χει παραχωρήσει στην CIC για δεκαπέντε χρόνια έναντι ενοικίου χιλίων ευρώ τον μήνα, με τον όρο ότι θα πρέπει ν' αναστηλωθούν και να επισκευαστούν τμήματα του πύργου που 'χουν υποστεί την φθορά του χρόνου. Αυτός εξάλλου είναι και ο βασικός λόγος που το ενοίκιο ενός πύργου εξακοσίων τετραγωνικών μέτρων είναι τόσο χαμηλό, καθώς το έργο της επισκευής του επαφίεται στα μέλη της ομάδας που κατοικεί εδώ, η οποία, στην παρούσα φάση, αποτελείται από εννέα ανθρώπους, συμπεριλαμβανομένων και δύο παιδιών.

Για τα θέματα που αφορούν την διαχείριση του πύργου, η ομάδα πραγματοποιεί συνέλευση κάθε εβδομάδα, όπου τα μέλη της αποφασίζουν βάσει συνάντεσης. Όσον αφορά τις καθημερινές εργασίες που πρέπει να γίνουν στο «σπίτι», όπως ο καθαρισμός των κοινόχρηστων χώρων και το μαγείρεμα, αυτές γίνονται εκ περιστροφής ώστε όλα τα μέλη να συμμετέχουν εξίσου στην επιτέλεση τους.

34 URL: <https://www.facebook.com/people/Som-Pujarnol/100010861595073>

Ο «τροχός» που χρησιμοποιεί η κολλεκτίβα για την εκ περιτροπής ανάληψη των καθημερινών εργασιών. Φωτογραφία του Luis David Arias Castaño

Επί της παρούσης, η σχέση του SOM Pujarnol με την CIC είναι μια σχέση συνεργασίας βάσει κοινών αρχών,³⁵ και όχι οικονομικής εξάρτησης, καθώς η κοινότητα δεν λαμβάνει πλέον καμία χρηματική βοήθεια από την κουπερατίβα. Έτσι, για την οικονομική βιωσιμότητα του πρότζεκτ, το SOM Pujarnol στηρίζεται σ' έσοδα από τρεις βασικές πηγές: πρώτον, πουλάει προϊόντα – όπως φαλάφελ, σάλτσες (π.χ. κέτσαπ), χορτοφαγικά μπέργκερς και χούμους – μέσω του τοπικού ανταλλακτικού δικτύου της Girona ([Ecoxarxa Girona](#)), καθώς και μέσω του Καταλονικού Κέντρου Τροφοδοσίας της CIC. Δεύτερον, οργανώνει εκδηλώσεις στον χώρο, όπως π.χ. jam sessions κάθε Παρασκευή. Και τρίτον, χρησιμοποιεί κάποια από τα δωμάτια για την τύπου ‘bed & breakfast’ φιλοξενία ταξιδιωτών που επιθυμούν να διανυκτερεύσουν στον πύργο.

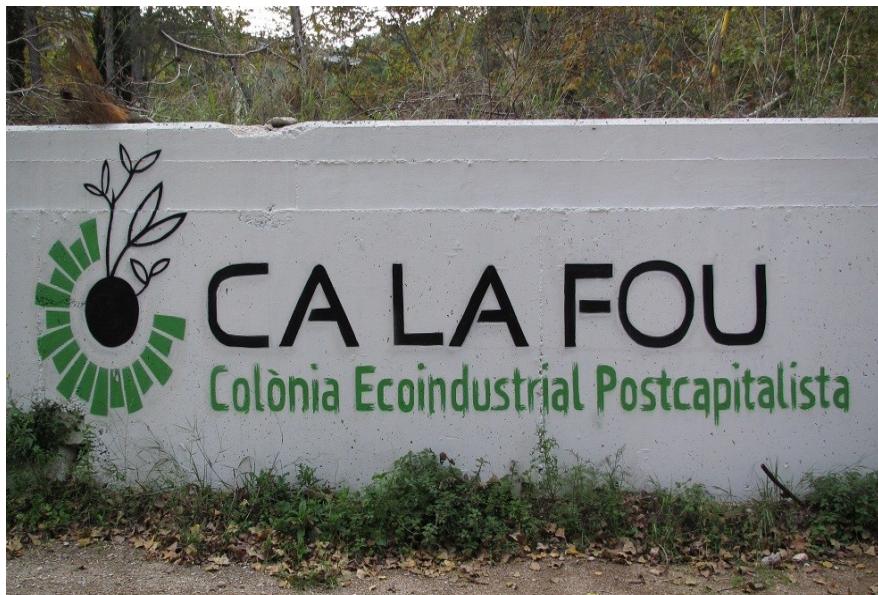

Μουσική βραδιά στο SOM Pujarnol (Πηγή: SOM Pujarnol)

35 Ενδεικτικό της φύσης αυτής της συνεργασίας είναι ότι η ομάδα του SOM Pujarnol επιτελεί την λειτουργία της Επιτροπής Υποδοχής για την «στρατολόγηση» νέων μελών στην επαρχία της Garrotxa.

Calafou

Ένα από τα πιο εμβληματικά «αυτόνομα εγχειρήματα» που σχετίζονται με την CIC είναι το *Calafou*,³⁶ η αυτο-προσδιοριζόμενη ως «μετα-καπιταλιστική αποικία» που εγκαταστάθηκε το 2011 στα ερείπια ενός παραπλημένου – πρώην βιομηχανικού – χωριού στην καταλανική επαρχία της Ανοια, εξήντα-πέντε χιλιόμετρα από την Βαρκελώνη.

Η είσοδος του *Calafou* (Πηγή: calafou.org)

Η αποικία ιδρύθυκε με την συμμετοχή διαφόρων μελών της CIC με σκοπό ν' αποτελέσει ένα κολλεκτιβιστικό μοντέλο διαβίωσης και οργάνωσης των παραγωγικών δραστηριοτήτων μιας μικρής κοινότητας βάσει των αρχών της αυτο-διαχείρισης, της οικολογίας και της βιωσιμότητας. Αντιπροσωπεύει, με άλλα λόγια, ένα παράδειγμα της μορφής που τα πάλαι ποτέ βιομηχανικά χωριά θα μπορούσαν να έχουν σε μια μετα-καπιταλιστική εποχή.

Η «μετα-αποκαλυπτική αισθητική» του *Calafou* (Πηγή: calafou.org)

Το πρώτο πράγμα που κάνει μεγάλη εντύπωση σε όποιον επισκέπτεται το *Calafou* είναι η αισθητική φυσιογνωμία του χώρου που παραπέμπει σε ένα α λα 'Mad Max' μετα-αποκαλυπτικό σκηνικό,

36 URL: <https://calafou.org>

καθώς πολλά από τα κτίρια του κάποτε βιομηχανικού χωριού παραμένουν εγκαταλελειμμένα και μισο-κατεστραμένα. Στην πραγματικότητα, ωστόσο, το Calafou κάθε άλλο παρά εγκαταλελειμμένο είναι: στην παρούσα φάση, η αποικία φιλοξενεί ένα πλήθος παραγωγικών δραστηριοτήτων και κοινοτικών υποδομών που περιλαμβάνει ένα ξυλουργείο, ένα μηχανουργείο, έναν κήπο με θεραπευτικά βότανα, ένα βιο-εργαστήριο, ένα hacklab, ένα εργαστήριο παραγωγής σαπουνιού, ένα επαγγελματικό μουσικό στούντιο, έναν ξενώνα για την φιλοξενία των επισκεπτών, μία κοινοτική κουζίνα, έναν κοινωνικό χώρο όπου στεγάζεται κ' ένα free shop, όπως επίσης και μια πληθώρα παραγωγικών εγχειρημάτων.³⁷

To hacklab του Calafou (Πηγή: calafou.org)

Ένα χαρακτηριστικό και επιτυχήμενο παράδειγμα αυτών των εγχειρημάτων είναι η *Rosa de Foc*, η μπύρα τύπου pale ale που παρασκευάζει μια ομάδα επτά ατόμων στο Calafou σε ποσότητες τετρακοσίων λίτρων ανά εβδομάδα. Η εν λόγω μπύρα διανέμεται (από την κουπερατίβα *Estrella Negra Coop*) αποκλειστικά σε αυτο-διαχειριζόμενους και ελευθεριακούς χώρους, με την προϋπόθεση ότι η τιμή μεταπώλησης της δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να ξεπερνάει το ενάμισι ευρώ.

'Οσον αφορά το ιδιοκτησιακό καθεστώς της αποικίας, το χωριό παραχωρήθηκε από τον ιδιοκτήτη του στα μέλη του Calafou βάσει της εξής συμφωνίας: οι «άποικοι» κατέβαλλαν «αέρα» εβδομήντα χιλιάδων ευρώ, ενώ δεσμεύτηκαν να πληρώνουν ενοίκιο ύψους δυόμισι χιλιάδες ευρώ το μήνα για τα επόμενα δέκα χρόνια. Αυτή την στιγμή η αποικία κατοικείται από είκοσι-δύο άτομα, για την στέγαση των οποίων είναι διαθέσιμα εικοσι-επτά διαμερίσματα εξήντα τετραγωνικών μέτρων το καθένα.³⁸ Για τον σκοπό της συλλογικής διαχείρισης των στεγαστικών ζητημάτων, τα μέλη του Calafou έχουν δημιουργήσει έναν **στεγαστικό συνεταιρισμό** που τους παρέχει ως

³⁷ Για μία συνοπτική εικόνα των παραγωγικών εγχειρημάτων που στεγάζονται στο Calafou, δείτε <https://calafou.org/en/content/projects-0>

³⁸ Έτσι, βάσει της παραπάνω συμφωνίας, το ενοίκιο για κάθε σπίτι ανέρχεται στα 175 ευρώ το μήνα.

ενοικιαστές μονάχα το δικαίωμα χρήσης του χώρου όπου κατοικούν. Κατ' αυτόν τον τρόπο, καθώς οι ενοικιαστές δεν έχουν το δικαίωμα να μεταπωλήσουν ή να παραχωρήσουν τα δικαιώματα χρήσης τους σε τρίτους, η γη και τα σπίτια του χωριού παραμένουν αναπαλλοτρίωτη ιδιοκτησία του στεγαστικού συνεταιρισμού.

Θέα του Calafou από ψηλά (Source: calafou.org)

Σύμφωνα με ορισμένα μέλη, ένα από τα πιο σημαντικά επιτεύγματα του Calafou είναι η συνέλευση των μελών του που πραγματοποιείται κάθε Κυριακή για την λήψη αποφάσεων επί των θεμάτων που αφορούν την αποικία καθώς και για τον συντονισμό των καθημερινών εργασιών, όπως ο καθαρισμός των κοινόχρηστων χώρων, οι οποίες αυτο-επιλέγονται εθελοντικά από τα μέλη. Ο χαρακτήρας της συνέλευσης, ωστόσο, δεν είναι πάντα ο ίδιος, καθώς το θέμα της εναλλάσσεται ανά εβδομάδα ανάμεσα σε «πολιτικό», «διαχειριστικό» και «μονογραφικό», όπου η κεντρική εισήγηση γίνεται από κάποια εκ των ομάδων εργασίας του Calafou.³⁹

Για την οικονομική του βιωσιμότητα, το Calafou στηρίζεται σε τρεις βασικές πηγές εσόδων: πρώτον, στα έσοδα του στεγαστικού συνεταιρισμού (δηλαδή, στο ενοίκιο που πληρώνουν οι κάτοικοι για τα διαμερίσματα όπου ζουν). Δεύτερον, στα έσοδα που αποφέρουν τα παραγωγικά πρότζεκτ που στεγάζονται εδώ⁴⁰ και τρίτον, στις διάφορες εκδηλώσεις που διοργανώνονται στο χωριό (όπως συνέδρια, συναυλίες και φεστιβάλ).

39 Αν και όλες οι ομάδες εργασίας του Calafou δίνουν input στις συνελεύσεις, οι εισηγήσεις-παρουσιάσεις στις «μονογραφικές συνελεύσεις» γίνονται μονάχα από τις τέσσερις πιο σημαντικές εξ αυτών (οι οποίες είναι οι ομάδες εργασίας για τα οικονομικά, για την επικοινωνία, για την επιδιόρθωση-ανάπλαση της αποικίας και για τα παραγωγικά πρότζεκτ που στεγάζονται στο Calafou).

40 Τα παραγωγικά εγχειρήματα πληρώνουν ενοίκιο ένα ευρώ το μήνα για κάθε τετραγωνικό μέτρο που καταλαμβάνουν.

MaCUS

Το *MaCUS*⁴¹ (που σημαίνει ‘Màquines collectivitzades d’us social’, δηλαδή, «μηχανές που έχουν συλλογικοποιηθεί για κοινωνική χρήση») είναι ένα «αυτόνομο πρότζεκτ συλλογικής πρωτοβουλίας» που ξεκίνησε το 2012 με στόχο την δημιουργία ενός συνεργατικού εργαστηρίου στην Βαρκελώνη, όπου παραδοσιακές μηχανές και νέες τεχνολογίες χρησιμοποιούνται για την διενέργεια συνεργατικής έρευνας, ανάπτυξης και παραγωγής.

Το διώροφο κτίριο στην περιοχή του Sant Martí όπου στεγάζεται το MaCUS καταλαμβάνει εξακόσια τετραγωνικά μέτρα, που χρησιμοποιούνται για την φιλοξενία των δραστηριοτήτων μιας ομάδας από παραδοσιακούς αλλά και μοντέρνους τεχνίτες που ασχολούνται με (μια συνεχώς διευρυνόμενη γκάμα αντικειμένων που αυτή την στιγμή περιλαμβάνει) την κατασκευή ξύλινων επίπλων, την επιδιόρθωση ηλεκτρικών συσκευών για το σπίτι, την δημιουργία φυτικών προϊόντων και φαρμάκων, την ραπτική και επιδιόρθωση ενδυμάτων, την κατασκευή κ' επιδιόρθωση ποδηλάτων, όπως επίσης και την γλυπτική, την φωτογραφία και την ψηφιακή μουσική παραγωγή.

Μέλη του MaCUS κολατσίζουν στο ξυλουργείο (Πηγή: MaCUS)

Το επιχειρηματικό μοντέλο του MaCUS βασίζεται στην ενοικίαση σε μέλη της συλλογικότητας χώρου εντός του κτιρίου όπου μπορούν να «στήσουν» το εργαστήριο τους. Το ενοίκιο είναι δέκα ευρώ ανά τετραγωνικό μέτρο και περιλαμβανει νερό, ηλεκτρικό, ίντερνετ και τηλέφωνο. Αυτό το εισόδημα χρησιμοποιείται για την πληρωμή των λογαριασμών (περίπου 200-300 ευρώ το μήνα) του κτιρίου και για το ενοίκιο του, που είναι 1833 ευρώ το μήνα. Για την περαιτέρω ενίσχυση της οικονομικής βιωσιμότητας της κολλεκτίβας, ένα επιχειρηματικό μοντέλο με το οποίο τα μέλη του MaCUS πειραματίζονται αυτή την εποχή επικεντρώνεται στην ανάπτυξη prototypes μηχανημάτων

41 URL: <https://www.facebook.com/MaCUS-527463237312344/>

και συσκευών, με σκοπό την πώληση τους σε ενδιαφερόμενους φορείς τους ιδιωτικού τομέα, παρέχοντας έτσι μια επιπλέον ροή εσόδων για την συλλογικότητα.

O 3D printer που έφτιαξε ένα από τα μέλη (Πηγή: MaCUS)

To υπόγειο του MaCUS (Πηγή: MaCUS)

Για διαχειριστικά ζητήματα, τα μέλη του MaCUS έχουν κάθε μήνα συνέλευση, όπου και συναποφασίζουν αμεσο-δημοκρατικά (μέσω συναίνεσης) για τα θέματα που αφορούν τον χώρο.

Εντός της συλλογικότητας, η οργάνωση είναι απολύτως οριζόντια και αντι-ιεραρχική: η ισότητα των μελών και η συμμετοχικότητα διασφαλίζεται από το γεγονός ότι οποιοσδήποτε ενοικιάζει χώρο εντός του κτιρίου γίνεται αυτομάτως και μέλος της συλλογικότητας που διαχειρίζεται το MaCUS και ως εκ τούτου μπορεί να συμμετέχει ως ίσος σε όλες τις διακασίες λήψης αποφάσεων, συνεπικουρώντας κατ' αυτόν τον τρόπο τον στόχο της κολλεκτίβας να αποτελεί μια σφιχτοδεμένη ομάδα.

Η σχέση του MaCUS με την CIC είναι επίσης πολύ ενδιαφέρουσα. Το MaCUS ξεκίνησε ως πρωτοβουλία της CIC και αρχικώς βασίζεται στην οικονομική της στήριξη για την πληρωμή του ενοικίου του χώρου. Ωστόσο, τα έσοδα από την ενοικίαση χώρου εντός του κτιρίου σε μέλη της κολλεκτίβας έχουν επιτρέψει στο MaCUS να μετεξελιχθεί σ' ένα οικονομικά βιώσιμο εγχείρημα, που (από το τέλος του 2014 και μετά) δεν έχει ανάγκη πλέον από καμία εξωτερική οικονομική βοήθεια. Αυτός είναι εξάλλου και ο στόχος όλων των «αυτόνομων πρότζεκτ συλλογικής πρωτοβουλίας»: να γίνουν βιώσιμα ώστε να μην εξαρτώνται από την οικονομική υποστήριξη της CIC.

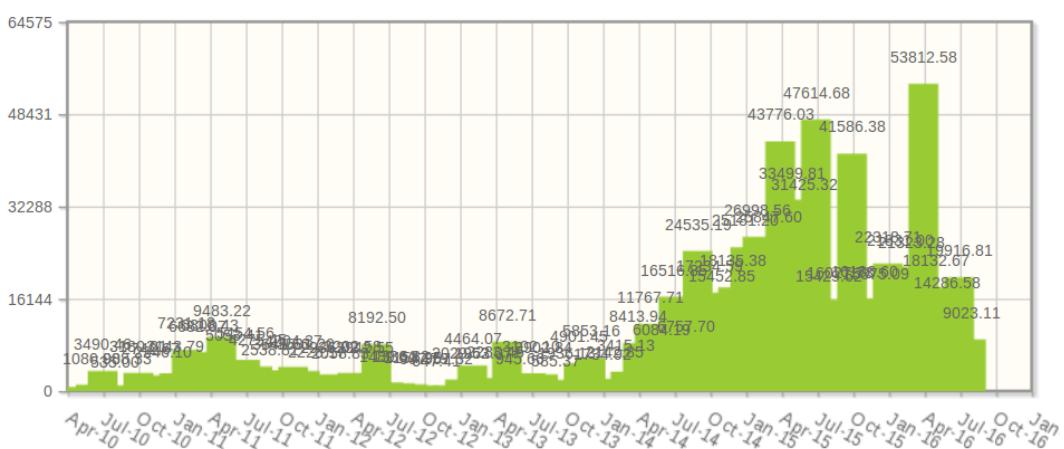
Συμπερασματικές παρατηρήσεις: ένα εγχείρημα με δίκτυο ή ένα δίκτυο εγχειρημάτων;

Όπως είδαμε, τα «αυτόνομα πρότζεκτ συλλογικής πρωτοβουλίας» διαφέρουν σημαντικά μεταξύ τους όσον αφορά τον βαθμό της διαχειριστικής τους αυτονομίας: ορισμένα, όπως το CASX και η AureaSocial εξαρτώνται από τον οργανωτικό πυρήνα της CIC για την στελέχωση και διαχείριση τους, ενώ άλλα, όπως το Calafou και το MaCUS, λειτουργούν εντελώς αυτόνομα από αυτήν. Το μόνο τους κοινό χαρακτηριστικό συνίσταται στο ότι όλα τους είναι συνεργατικά εγχειρήματα που με κάποιον τρόπο συνδέονται με την CIC. Μάλιστα, από την οπτική γωνία των διαχειριστικά αυτόνομων πρότζεκτ όπως το Calafou και το MaCUS, η CIC δεν είναι παρά μονάχα ένα εκ των εγχειρημάτων που συγκροτούν ένα ευρύτερο συνεργατικό δίκτυο βάσει μιας κοινής αντίληψης και ενός κοινού αξιακού πλαισίου. Στην πραγματικότητα, αυτό είναι περισσότερο συμβατό με το όραμα της CIC για την ανάπτυξη ενός δικτύου αυτο-διαχειριζόμενων πρότζεκτ στην Καταλονία, στο πλαίσιο του οποίου ο ρόλος της είναι αυτός του παρόχου υποστηρικτικών υπηρεσιών και εργαλείων. Και αυτό είναι πολύ σημαντικό: η CIC ποτέ δεν επεδίωξε να δημιουργήσει ένα ελεγχόμενο ή εξαρτώμενο από αυτήν δίκτυο εγχειρημάτων. Αντιθέτως, ο στόχος της ήταν πάντα η δημιουργία ενός οργανωτικά αποκεντρωμένου δικτύου εγχειρημάτων που έχουν τις ίδιες αρχές και αλληλο-υποστηρίζονται μέσω του διαμοιρασμού πόρων και δεξιοτήτων. Είναι πιο λογικό, οπότε, να θεωρήσουμε ότι τα «αυτόνομα πρότζεκτ συλλογικής πρωτοβουλίας» αποτελούν όντως αυτόνομα εγχειρήματα σ' ένα συνεργατικό δίκτυο όπου η CIC παρέχει υποστηρικτικά εργαλεία και υπηρεσίες, παρά ως εγχειρήματα που αυτή η ίδια «τρέχει».

6. Το οικονομικό οικοσύστημα της CIC: Τοπικά ανταλλακτικά δίκτυα και κοινωνικά νομίσματα

Ένα χαρακτηριστικό των υγιών κοινωνικών κινημάτων είναι οτι δημιουργούν τις «δομές» και τα «εργαλεία» που αυτά χρειάζονται για τις ανάγκες και τους σκοπούς τους. Το οικονομικό μοντέλο της CIC, που έχει ως στόχο «να συγκεντρώσει όλα τα βασικά στοιχεία μιας οικονομίας όπως η παραγωγή, η κατανάλωση, η χρηματοδότηση κι ένα τοπικό νόμισμα»,⁴² είναι αντιπροσωπευτικό παράδειγμα αυτής της εμπειρικής διαπίστωσης.

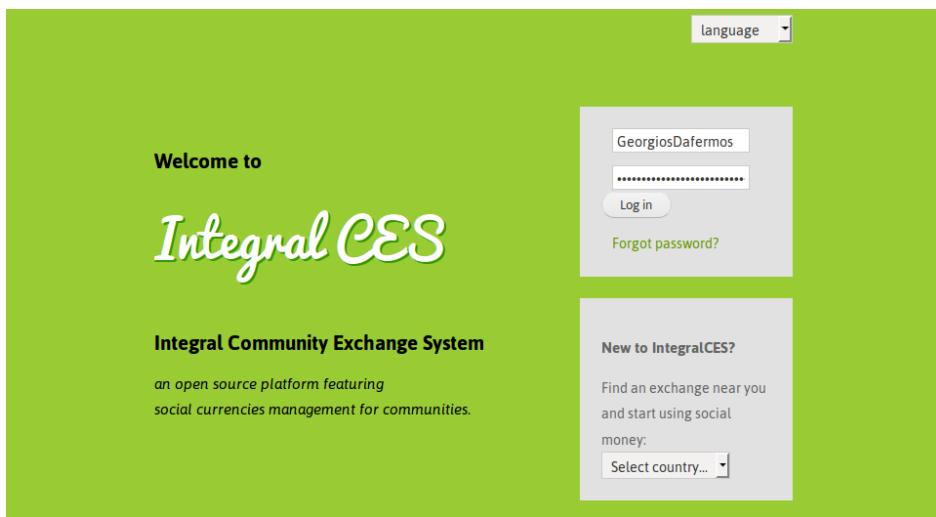
Ο πυρήνας αυτού του οικονομικού μοντέλου είναι τα λεγόμενα **τοπικά ανταλλακτικά δίκτυα** (ή ομάδες ανταλλαγών), το καθένα εκ των οποίων αποτελείται συνήθως από μερικές δεκάδες ή εκατοντάδες μέλη που ανταλλάσσουν μεταξύ τους υπηρεσίες και προϊόντα, κάνοντας χρήση των δικών τους ψηφιακών νομισμάτων. Ουσιαστικά, το κάθε ανταλλακτικό δίκτυο συνιστά μια αυτο-οργανωμένη αγορά για την τοπική κοινότητα όπου τα μέλη της κάθε μίας μπορούν να διαθέσουν προς πώληση αλλά και να προμηθευτούν τοπικώς παραγόμενα προϊόντα και υπηρεσίες. Η πληρωμή μπορεί να γίνει μέσω της άμεσης ανταλλαγής ή όπου αυτή δεν είναι εφικτή, μέσω της χρήσης του **εναλλακτικού νομίσματος** που το κάθε ανταλλακτικό δίκτυο διαθέτει. Οι συναλλαγές με εναλλακτικό νόμισμα γίνονται βάσει της αρχής της *αμοιβαίας πίστης/πίστωσης* (*mutual credit*), το οποίο σημαίνει οτι σε κάθε συναλλαγή που πραγματοποιείται (ανάμεσα σε δύο μέλη), ο λογαριασμός του ενός εκ των δύο συναλλασσόμενων πιστώνεται με έναν X αριθμό από νομισματικές μονάδες, ενώ αντιστοίχως του άλλου χρεώνεται. Από τεχνικής πλευράς, η καταγραφή των συναλλαγών και η επικαιροποίηση του λογαριασμού των μελών (δηλαδή, του χρεωστικού και πιστωτικού τους υπολοίπου) γίνεται μέσω των γνωστών ως *community exchange systems* διαδικτυακών πλατφόρμων. Αυτές αποτελούν το εργαλείο με το οποίο τα μέλη των ανταλλακτικών δικτύων διαχειρίζονται τους λογαριασμούς τους, καθώς επίσης και μια ηλεκτρονική αγορά όπου μπορούν να διαθέσουν ή να προμηθευτούν προϊόντα και υπηρεσίες.

Σύνολο συναλλαγών ανά μήνα στο τοπικό ανταλλακτικό δίκτυο της CIC (Πηγή: IntegralCES)

42 CIC (αχρονολόγητο) ‘What’s CIC?’, στην ηλεκτρ. διέυθυνση <http://cooperativa.cat/en/4390-2/>

Στην Καταλονία, πιο συγκεκριμένα, λειτουργούν αυτή την στιγμή περισσότερα από σαράντα τοπικά ανταλλακτικά δίκτυα γνωστά ως **eco-δίκτυα** ('ecoxarxes' στα καταλανικά) λόγω του τοπικού καταλανικού νομίσματος 'eco' που χρησιμοποιούν.⁴³ Αν και το μέγεθος τους διαφέρει σημαντικά, ορισμένα εξ αυτών έχουν χιλιάδες μέλη: ενδεικτικά, στο eco-δίκτυο της CIC που ξεκίνησε το 2010 συμμετέχουν 2634 άτομα.⁴⁴ Από τεχνικής πλευράς, τα μισά περίπου από τα eco-δίκτυα βασίζονται για την λειτουργία τους στην πλατφόρμα [community exchange system \(CES\)](#), ενώ τα υπόλοιπα, συμπεριλαμβανομένης της CIC, έχουν μεταφερθεί στην πλατφόρμα [IntegralCES](#), που αναπτύχθηκε με πρωτοβουλία της CIC και ορισμένων eco-δικτύων ως μια προσαρμοσμένη στις τοπικές καταλανικές ανάγκες μετεξελιγμένη έκδοση της πλατφόρμας CES.

Η ιστοσελίδα *IntegralCES*

Μολονότι συνιστούν μια αυτο-διαχειριζόμενη τοπική δομή, τα eco-δίκτυα δεν είναι μεταξύ τους αποκομμένα: πρώτα απ' όλα από τεχνικής πλευράς, καθώς διασυνδέονται μέσω των πλατφόρμων που χρησιμοποιούν, καθιστώντας έτσι εφικτές τις συναλλαγές μεταξύ των μελών διαφορετικών eco-δικτύων. Δεύτερον, αν και αυτόνομα ως προς την εσωτερική τους διαχείριση – το κάθε eco-δίκτυο έχει την δική του αυτόνομη συνέλευση και διαχειριστική ομάδα – συνδέονται μέσω των «θεσμών μετα-διακυβέρνησης» που η κοινότητα των eco-δικτύων έχει αναπτύξει για τον συντονισμό τους (σε δευτεροβάθμιο επίπεδο), όπως ο «Χώρος για τον συντονισμό των κοινωνικών νομισμάτων» ('Espai de coordinació de monedes socials')⁴⁵ και οι λεγόμενες «Βιορετζιονάλ» ('assemblea bioregional') συνελεύσεις του Νότου και του Βορρά της Καταλονίας,⁴⁶ οι οποίες αποτελούν ένα συντονιστικό όργανο κ' ένα τρόπο τινά άτυπο δευτεροβάθμιο δίκτυο για τα eco-δίκτυα της Καταλονίας.

43 URL: <http://ecoxarxes.cat/ecoxarxes/>

44 URL: <https://integralces.net/el/ces/bank/exchange/otherexchanges/COOP/statistics> (Απρ. 24, 2017)

45 URL: <http://www.monedasocial.cat>

46 URL: <https://bioregionalnordcic.blogspot.gr> και <http://bioregiosud.cooperativa.cat>

Βιορετζιονάλ συνέλευση στο Ultramort τον Μάϊο του 2016. Φωτογραφία του Luis Camargo (Πηγή: <https://bioregionalnordcic.blogspot.gr/2016/04/album-de-fotos-de-lassemblea-duitramort.html>)

Αυτή είναι η μορφή του οικονομικού οικοσυστήματος στο οποίο η CIC ενσωματώνεται γεωγραφικά και που αυτή προτάσσει ως ένα εργαλείο μετάβασης προς την μετα-καπιταλιστική κοινωνία που οραματίζεται: ένα οριζόντια οργανωμένο δίκτυο αυτο-διαχειριζόμενων τοπικών ανταλλακτικών δικτύων με τα δικά τους κοινοτικά νομίσματα.

7. Η ανάπτυξη ενός συνεργατικού δημόσιου συστήματος

Στο πλαίσιο της επίτευξης του στρατηγικού της στόχου για την ανάπτυξη μιας συνεργατικής οικονομίας, είναι πεποίθηση της κουπερατίβας ότι τα αγαθά που απαιτούνται για την ικανοποίηση των βασικών αναγκών της κοινωνίας πρέπει να αποτελούν καθολικώς προσβάσιμα κοινωνικά αγαθά και όχι εμπορεύματα. Για αυτό τον λόγο, από την ίδρυση της το 2010 η CIC έχει αναπτύξει αρκετές πρωτοβουλίες για την δημιουργία ενός «συνεργατικού δημόσιου συστήματος», αντιπαρατάσσοντας έτσι στο κρατικό σύστημα υπηρεσιών κοινής ωφέλειας ένα πραγματικά συνεργατικό μοντέλο για την οργάνωση της παροχής κοινωνικών αγαθών όπως η τροφή, η υγεία και η εκπαίδευση.⁴⁷ Συγκεκριμένα, η CIC έχει αναπτύξει πρωτοβουλίες στον τομέα της τροφής, της εκπαίδευσης,⁴⁸ της υγείας,⁴⁹ της στέγασης,⁵⁰ της επιστήμης και τεχνολογίας και των μεταφορών.⁵¹

Από όλες αυτές τις πρωτοβουλίες, κατά μακράν η πιο επιτυχημένη είναι αυτή που εστιάζει στην τροφή. Μέσω του *Kαταλανικού Κέντρου Τροφοδοσίας (CAC)* που δημιούργησε το 2012, η CIC έχει αναπτύξει επιτυχώς ένα πλήρως λειτουργικό δίκτυο logistics για την μεταφορά και παράδοση των (οργανικών και βιολογικών) τροφίμων και προϊόντων διατροφής που παράγονται από μικρούς παραγωγούς σ' ολόκληρη την Καταλονία. Μία άλλη σημαντική «δημόσια υπηρεσία» που η CIC παρέχει σε μικρά παραγωγικά πρότζεκτ του τόπου της είναι αυτή που επιτελείται από το *Δίκτυο Επιστήμης, Τεχνικής και Τεχνολογίας (XCTIT)* της CIC: μέσω της ανάπτυξης τεχνολογιών και μηχανημάτων προσαρμοσμένων στις ιδιαίτερες ανάγκες των μικρών παραγωγών και της διανομής τους με άδειες copyleft που διασφαλίζουν ότι οποιοσδήποτε μπορεί να τα χρησιμοποιήσει ελεύθερα και να τα αναπαράξει, η XCTIT εκδημοκρατικοποιεί έμπρακτα την πρόσβαση σε εργαλεία που διαφορετικά θα ήταν απρόσιτα για τα περισσότερα μικρά εγχειρήματα.

Ωστόσο, με την εξαίρεση του *Kαταλανικού Κέντρου Τροφοδοσίας (CAC)* και του *Δικτύου Επιστήμης, Τεχνικής και Τεχνολογίας (XCTIT)*, τα περισσότερα από τα ‘modules’ του συνεργατικού δημόσιου συστήματος που οραματίζεται η CIC βρίσκονται ακόμη σε εμβρυακό στάδιο ανάπτυξης. Σε ορισμένες περιπτώσεις, αυτό οφείλεται στο ότι η παροχή από το Κράτος δημόσιων υπηρεσιών είναι σε μεγάλο βαθμό ικανοποιητική για τον περισσότερο κόσμο, όπως π.χ. είναι η παροχή υπηρεσιών υγείας μέσω του εθνικού συστήματος υγείας, καθιστώντας έτσι λιγότερο επιτακτική την αυτο-οργάνωση εναλλακτικών υπηρεσιών και υποδομών από τα κάτω (όπως τα κοινωνικά ιατρεία στην Ελλάδα). Παρομοίως, είναι λογικό να υποθέσουμε ότι ένας κατασταλτικός παράγοντας για την ανάπτυξη των προσπαθειών της κουπερατίβας στον τομέα των μεταφορών έγκειται στην τεράστια επιτυχία των διαφόρων διαδικτυακών πλατφόρμων (που έχουν δημιουργηθεί τα τελευταία χρόνια) για τον διαμοιρασμό αυτοκινήτων, οι οποίες, καθώς φαίνεται, συνιστούν μια λειτουργική εναλλακτική λύση για την κάλυψη των αναγκών των μη-εχόντων δικό

47 CIC (αχρονολόγητο) ‘Cooperative public system’, στην ηλεκτρ. διεύθυνση <http://cooperativa.cat/en/cooperative-public-system/>

48 Για το «Γραφείο Εκπαίδευσης» της CIC, δείτε <https://cooperativa.cat/en/cooperative-public-system/6014-2/>

49 Για το «Συνεταιριστικό Δημόσιο Σύστημα Υγείας» της CIC, δείτε <https://cooperativa.cat/en/cooperative-public-system/health/>

50 Για το «Γραφείο Στέγασης» της CIC, δείτε <http://www.habitatgesocial.cat> και <https://cooperativa.cat/en/cooperative-public-system/housing/>

51 Για το «Γραφείο Μεταφορών» της CIC, δείτε <https://cooperativa.cat/sistema-public-cooperatiu-2/oficina-de-transport/>

τους μέσο μεταφοράς. Ο πιο σημαντικός ωστόσο από τους παράγοντες λόγω των οποίων τα περισσότερα από τα κομμάτια που απαρτίζουν το συνεργατικό δημόσιο σύστημα της CIC δεν έχουν ακόμη αναπτυχθεί έχει να κάνει με την ίδια την πρακτική της αυτο-οργάνωσης. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η CIC είναι πάνω απ' όλα ένα κινηματικό εγχείρημα που βασίζεται στην αρχή της αυτο-οργάνωσης: σε αντίθεση, δηλαδή, με τους παραδοσιακούς οργανισμούς που κλιμακώνουν και διευρύνουν τις παραγωγικές τους δραστηριότητες μέσω της πρόσληψης νέου εργατικού δυναμικού, οι δραστηριότητες της CIC επαφίονται κυρίως στην εθελοντική συμμετοχή της κοινότητας. Αυτό σημαίνει ότι η επίτευξη των στρατηγικών της στόχων δεν εναπόκειται τόσο στην πρωτοβουλία του οργανωτικού της πυρήνα όσο στην ενεργό συμμετοχή της τοπικής καταλανικής κοινότητας. Από αυτή την οπτική γωνία, δεν πρέπει κανείς να καταλογίζει ευθύνες στην CIC για την (έως τώρα) περιορισμένη υλοποίηση του «συνεργατικού δημόσιου συστηματος». Για να επιτύχει τους σκοπούς της, όπως και κάθε άλλο κινηματικό εγχείρημα, η CIC καταβάλλει μια συνεχή προσπάθεια για να επικοινωνήσει το στρατηγικό της όραμα και τους σκοπούς της όσο γίνεται καλύτερα με την τοπική κοινωνία, προκειμένου μ' αυτόν τον τρόπο να κινητοποιήσει άτομα από την κοινότητα να συμμετέχουν στο εγχείρημα, τα οποία και θα αυτο-αναλάβουν την πρωτοβουλία και την ευθύνη για την υλοποίηση αυτών των στόχων.

8. Ανοικτός συνεργατισμός

Μία από τις πλέον εποικοδομητικές κριτικές που ‘χει δεχτεί το συνεταιριστικό κίνημα στο διάστημα των τελευταίων χρόνων εστιάζει στην ελλιπή συμμετοχή των συνεταιριστικών επιχειρήσεων στην ανάπτυξη των λεγόμενων «κοινών αγαθών», δηλαδή αγαθών που είναι προσβάσιμα σ’ όλα τα μέλη της κοινωνίας.⁵² Το πρόβλημα, όπως γράφουν σ’ ένα άρθρο τους ορισμένοι από τους συνεργάτες μου από το P2P Foundation, είναι ότι οι «συνεταιρισμοί που λειτουργούν εντός της καπιταλιστικής αγοράς έχουν την τάση να υιοθετούν ανταγωνιστικές νοοτροπίες, και ακόμη και όταν δεν το κάνουν αυτό, λειτουργούν πρωταρχικώς για το όφελος των δικών τους μελών. Συνήθως εξαρτώνται από το σύστημα των πατεντών και των copyright για την προστασία της συλλογικής τους ιδιοκτησίας και συχνά γίνονται εσωστρεφείς, εστιάζοντας αποκλειστικά στα τοπικά τους μέλη».⁵³

Η CIC είναι ακριβώς το αντίθετο των παραπάνω συνεταιρισμών: μάλιστα, ένας από τους λόγους που διαφοροποιούν την CIC από τους άλλους συνεταιρισμούς είναι η αφοσίωση της στα κοινά αγαθά. Σ’ αντίθεση με την πλεινότητα των συνεταιρισμών, η CIC αναπτύσσει δομές και εργαλεία στα οποία όλοι – και όχι μονάχα τα μέλη της στην Καταλονία – έχουν πρόσβαση. Παραδείγματος χάριν, το *eco* (στις διάφορες μορφές του) δεν χρησιμοποιείται μονάχα στην Καταλονία, αλλά και από αρκετά ακόμη τοπικά ανταλλακτικά δίκτυα σε χώρες όπως η Αργεντινή, η Βραζιλία, η Γαλλία και η Ελλάδα. Το ίδιο ισχύει για την πλατφόρμα IntegralCES, την οποία μπορεί να χρησιμοποιήσει ελεύθερα οποιοδήποτε ανταλλακτικό δίκτυο, όπου και αν αυτό βρίσκεται. Άλλα ακόμα και πιο εξειδικευμένα εργαλεία, όπως το λογισμικό GestioGI που ανάπτυξε η CIC για εσωτερική χρήση (για τις ανάγκες της Επιτροπής Οικονομικής Διαχείρισης), διατίθονται ελεύθερα ως λογισμικό ανοικτού κωδικα. Έτσι, οποιοδήποτε μπορεί να τα κατεβάσει από το Ίντερνετ και να τα χρησιμοποιήσει ελεύθερα, δίχως καμία υποχρέωση να γίνει μέλος της CIC. Παρομοίως ελεύθερη είναι η αναπαραγωγή των μηχανημάτων και εργαλείων που αναπτύσσει το Δίκτυο Επιστήμης, Τεχνικής και Τεχνολογίας της CIC για τις ανάγκες των παραγωγικών έργων στο δίκτυο της κουπερατίβας στην Καταλονία: οι πληροφορίες για τον σχεδιασμό τους είναι ελεύθερα διαθέσιμες, δίνοντας έτσι στον οποιονδήποτε την δυνατότητα να τα κατασκευάσει μόνος του και να τα τροποποιήσει βάσει των αναγκών του. Μάλιστα, ακόμη και το μοντέλο οργάνωσης και λειτουργίας της CIC είναι «ανοικτού κώδικα» υπό την έννοια ότι η CIC ενθαρρύνει ενεργά την ανάπτυξη συνεταιριστικών εγχειρημάτων που σκοπό έχουν να αναπαράξουν το μοντέλο της σε άλλα σημεία του κόσμου.

Η ίδια αφοσίωση στα κοινά αντανακλάται στον στρατηγικό της στόχο για την ανάπτυξη ενός συνεργατικού δημόσιου συστήματος, όπου η υγεία, η τροφή, η εκπαίδευση και η στέγαση αποτελούν κοινωνικά αγαθά στα οποία όλοι έχουν πρόσβαση. Μπορεί αυτή η προσπάθεια (όπως είδαμε στην προηγούμενη ενότητα) να μην έχει καρποφορήσει έως τώρα στον βαθμό που η CIC θα

52 Δείτε, π.χ., το άρθρο των Bauwens & Kostakis (2014) ‘From the Communism of Capital to Capital for the Commons: Towards an Open Co-operativism’. *TripleC* 12(1), στην ηλεκτρ. διεύθυνση <http://www.triplec.cat/index.php/tripleC/article/view/561>

53 Pazaitis, A., Kostakis, V. & Bauwens, M. (2017). ‘Digital Economy and the Rise of Open Cooperativism: The Case of the Enspiral Network’. *Transfer: European Review of Labour and Research* 23(2), στην ηλεκτρ. διεύθυνση <http://journals.sagepub.com/eprint/cQtJrUauKHrlGGYmMZtq/full>

ήθελε, αλλά αυτό δεν υποβιβάζει τη σημασία της. Πάνω απ' όλα, προσφέρει ένα παράδειγμα και ένα όραμα για την ανάπτυξη συνεταιρισμών που αποσκοπούν να επωφελήσουν όχι μονάχα τα μέλη τους, αλλά και την ευρύτερη τοπική κοινότητα, παρέχοντας της ελεύθερη πρόσβαση σε σημαντικές κοινωφελείς υποδομές.

Ωστόσο, αυτή η προτροπή για ενασχόληση με τα κοινά αγαθά δεν πρέπει να ερμηνευτεί ως επιχείρημα ηθικής τάξης, τουτέστιν ως μια ηθική επιταγή ή υποχρέωση. Το κίνητρο των συνεταιριστικών εγχειρημάτων να ασχοληθούν με τα κοινά αγαθά δεν πρέπει να είναι η φιλανθρωπία ή ο αλτρουισμός μονάχα. Όπως εξηγεί ο βραζιλιάνος φιλόσοφος και ακτιβιστής Euclides Mance, τα κοινά αγαθά μπορούν κάλλιστα να αποτέλεσουν σημαντικά εφόδια για την αυτονομία των συνεταιριστικών εγχειρήσεων. Ένα γνωστό παράδειγμα είναι πως το ελεύθερο λογισμικό (όπως το λειτουργικό σύστημα Λίνουξ) και οι τεχνολογίες ανοικτού σχεδιασμού (όπως τα αγροτικά μηχανήματα για μικρούς παραγωγούς που φτιάχνει η *XCTIT*) μπορουν να αξιοποιηθούν από τα συνεργατικά εγχειρήματα προκειμένου ν' απαγκιστρωθούν από την σχέση εξάρτησης που έχουν με καπιταλιστικές εταιρείες όπως η Microsoft.⁵⁴ Αυτός είναι μάλιστα ο λόγος ακριβώς που η CIC δίνει τέτοια σημασία στην χρήση και ανάπτυξη ανοικτών τεχνολογιών και εργαλείων, καθώς αυτά διασφαλίζουν την τεχνολογική αυτοκυριαρχία του συνεργατικού κινήματος.

---

54 Euclides Mance (αχρονολόγητο) «Οικονομικά της Αλληλεγγύης», στην ηλεκτρ. διεύθυνση <http://socialactivism.gr/index.php/koinoniki-oikonomia/629-euclides-andr%C3%A9-mance-oikonomika-allhleggyhs>

9. Συνοψίζοντας...

Η CIC αποτελεί, δίχως αμφιβολία, μία ασυνήθιστη κουπερατίβα. Δημιουργήθηκε την εποχή της κρίσης από Καταλανούς ακτιβιστές ως μια αντι-συστημική στρατηγική που εντάσσεται στο πλαίσιο της ανάπτυξης (ανταγωνιστικών προς το κυρίαρχο σύστημα) αντι-δομών από τα κάτω. Δύσκολα μπορεί κανείς να βρεί κάποια άλλη κουπερατίβα, της οποίας ο πρωταρχικός στόχος δεν είναι τόσο η παροχή κάποιων υπηρεσιών στα μέλη της, όσο η «δημιουργική καταστροφή» του καπιταλιστικού συστήματος.

Όπως είδαμε στο κεφάλαιο 4, ο οργανωτικός πυρήνας της CIC αποτελείται από δέκα επιτροπές, που καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων. Περίπου οι μισές εξ αυτών ασχολούνται με την εσωτερική διαχείριση και λειτουργία της κουπερατίβας, ενώ οι υπόλοιπες επικεντρώνονται στην παροχή υπηρεσιών και εργαλείων όπως (α) νομική βοήθεια, (β) οργάνωση των logistics για το δίκτυο των αυτο-διαχειριζόμενων (από τοπικές ομάδες καταναλωτών) αποθηκών σ' ολόκληρη την Καταλονία, (γ) χρηματοδότηση (μέσω του CASX) εγχειρημάτων που εμφορούνται από τις ίδιες αρχές και αξίες και (δ) ανάπτυξη εργαλείων και μηχανημάτων προσαρμοσμένων στις ανάγκες των παραγωγικών εγχειρημάτων στο δίκτυο της CIC (όπως τα γεωργικά εργαλεία για μικρούς παραγωγούς που έχει αναπτύξει η XCTIT).

Ένα ενδιαφέρον στοιχείο στον οργανωσιακό καμβά της CIC είναι τα συνεργαζόμενα με αυτήν αυτόνομα πρότζεκτ. Αυτά, όπως επισημάναμε στο κεφάλαιο 5, αν και παρουσιάζουν σημαντικές διαφορές όσον αφορά τον βαθμό της διαχειριστικής τους αυτονομίας, αποτελούν ένα τοπικό δίκτυο συνεργατικών εγχειρημάτων που διατίνεονται από τις ίδιες αρχές και αξίες με την CIC και συνεργάζονται μαζί της στο πλαίσιο της ενδυνάμωσης της τοπικής συνεργατικής οικονομίας και της δημιουργίας υποδομών για το κίνημα της μετάβασης στον μετα-καπιταλισμό.

Παράλληλα με τα παραπάνω αυτόνομα πρότζεκτ, το οικονομικό και εδαφικό δίκτυο των συνεργατών της CIC περιλαμβάνει ένα σφύζον από ζωή οικοσύστημα τοπικών ανταλλακτικών δικτύων σ' ολόκληρη την Καταλονία. Βασισμένα στην άμεση ανταλλαγή και στην χρήση εναλλακτικών κοινοτικών νομισμάτων, το οικοσύστημα αυτών των ομάδων αντιπροσωπεύει το μοντέλο της «αυτόνομης αγοράς» που η κουπερατίβα οραματίζεται ως μέσο για την ικανοποίηση των αναγκών της τοπικής κοινότητας. Αυτό είναι, εν κατακλείδι, το μοντέλο που προτείνει η CIC ως κατάλληλο για την μετάβαση σε μία μετα-καπιταλιστική οικονομία: μία τοπική συνεργατική οικονομία αποτελούμενη από ένα κοινών αρχών δίκτυο αυτόνομων παραγωγικών εγχειρημάτων που, σε συνεργασία με τοπικά δίκτυα ανταλλαγών, μπορεί κάλλιστα να ικανοποιήσει τις ανάγκες των μελών της τοπικής κοινότητας.